

OBRANA

Mesačník Ministerstva obrany SR

Ročník XXXI. • Marec 2023 • Číslo 3

Brigáda spoločnej podpory

Doktor na padáku

Taiwan medzi veľmocami

Bradley pre Ukrajinu

Aktívne zálohy AČR v Lešti

Jubileum ozbrojených síl

V priestoroch Ministerstva obrany SR sa 29. januára uskutočnil slávnostný nástup a zhromaždenie pri príležitosti 30. výročia vzniku Slovenskej republiky, rezortu obrany a Ozbrojených síl SR. Pozvanie prijali prezidentka a hlavná veliteľka OS SR Zuzana Čaputová, predseda vlády Eduard Heger, viacero bývalých ministrov obrany a náčelníkov generálneho štábu. Spolu s ministrom Jaroslavom Naďom, súčasným náčelníkom Generálneho štábu OS SR generálom Danielom Zmekom, štátnym tajomníkom Marianom Majerom a vojakmi bilancovali minulé tri dekády obrany a bezpečnosti SR. Uplynulých tridsať rokov zhodnotil minister obrany Naď ako veľmi úspešné obdobie pre rezort obrany aj celú krajinu. Náčelník generálneho štábu poďakoval vojakom a zamestnancom ozbrojených síl za ich osobné nasadenie do prípravy na obranu štátu. Prezidentka Zuzana Čaputová ocenila obrovský posun v kvalite služby, ktorú OS SR vykonávajú pre obranu a bezpečnosť. Pamätnú medailu k 30. výročiu vzniku SR si rúk Jaroslava Naďa prevzali jeho predchodcovia Pavol Kanis, Ján Sitek, Ivan Šimko, Martin Fedor, František Kašický, Ľubomír Galko a Peter Gajdoš, ako aj náčelníci generálneho štábu Daniel Zmeko, Július Humaj, Milan Cerovský a Peter Vojtek.

Foto: Jakub Neubauer

Vážené vojačky, milí vojaci, ctení čitatelia,

do rúk sa Vám dostáva marcové číslo mesačníka Obrana, takže si iste radi spomenieme na všetky vojenské lekárky, zdravotné sestry, pilotky, riadiace letovej prevádzky, veliteľky, náčelníčky, logistky, výstrojárky, „finančáčky“, vodičky, guľometčíčky, strážne, ako aj na všetky ženy v štátnej službe či v službe vo verejnom záujme. Spomeňme si však aj na vojačky iných armád, najmä ukrajinské, ktoré nasadzujú životy na

frontových líniiach pri obrane vlastí, demokratických hodnôt a budúcnosti svojej, aj svojich detí.

Nielen ženy so zbraňou v ruke sú hrdinkami. Hrdinkou je každá, ktorá obstála v silnej mužskej konkurencii a uľahčila tým pracovný život ďalším ženám, čo prišli po nej. Ženy sa stali integrálnou súčasťou vojenských štruktúr. Po ťažkých začiatkoch, keď ich muži neradi púšťali medzi seba a neverili im, nadišlo obdobie rodovej rovnosti. Ženy sú povyšované a oceňované podľa zásluh, zastávajú riadiace a veliace posty. Oceňovanie žien v ozbrojených zložkách sa zrovnoprávnilo, hoci v civilnej sfére sú rozdiely medzi príjmami mužov a žien stále realitou.

Ženy v aktívnej vojenskej službe sa zviditeľňujú aj na medzinárodnej úrovni. Vytvorili spoločenstvo, ktorého úlohou je vzájomná pomoc a podpora pri riešení problémov, nezvládnuteľných na národnej úrovni. Vyzývajú na rovnaký prístup ku všetkým, volajú po tolerancii a spravodlivom zaobchádzaní pre každého.

Je zrejmé, že ženy vojačky sa vydali správnou cestou. Nie sú už len nositeľkami života, ale aj priekopníkmi tolerancie a širiteľkami dobrého mena našich ozbrojených zložiek vo svete. K tomu vám, milé kolegyně – profesionálne vojačky, želim veľa zdravia a síl.

A všetkým prajem pohodu pri čítaní marcovej Obrany.

plk. MUDr. Ivana Gutzelnik

riaditeľka Letecko-lekárskoho centra s poliklinikou MO SR Sliač

ČÍSLO MESIACA

V Ozbrojených silách SR slúži **1 823 profesionálnych vojačiek**.

Najviac ich pôsobí v pozemných silách: **766**.

OS SR zamestnávajú aj **1 651 civilných pracovníčok**.

Na Ministerstve obrany SR, v jeho podriadených zložkách

a podnikoch pracuje **1 479 žien** vrátane vojenských policajtiiek.

Všetko najlepšie, milé dámy!

Foto: kpt. Petra Rosič

4

6

12

16

18

28

36

38

4 Škola mladých poručíkov

6 Českí aktivní záložníci v Lešti

12 Kurz velitelů praporev v Izraeli

14 Nemecký MANTIS ochráni slovenské nebo

16 Rozhovor s riaditeľom Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia plk. Gustávom Tarcšim

18 TÉMA: Brigáda spoločnej podpory

24 Bradley ide loviť ruské tanky

26 Nemecko posielala Ukrajinu Mardery

28 Doktor na padáku

30 Vojenské púte Ordinariátu OS a OZ SR v roku 2023

32 Všeobecná mobilizácia rakúsko-uhorskej armády v auguste 1914

34 Dobrovoľníci pracujú za dobrý pocit

36 Taiwan medzi dvomi veľmocami

38 Rozhovor s náčelníkom odboru dopĺňovania a výberu personálu Personálneho úradu OS SR pplk. Jánom Šlosárom

44 IB News

46 1. čs. stíhací letecký pluk

47 Sovietske protitankové pušky

NA TITULNEJ STRANE: Do mnohonárodného zoskupenia NATO sa v Lešti zapojili príslušníci Aktívnych záloh Armády ČR • Foto: AČR

Škola poručíkov

V priestoroch 12. mechanizovaného práporu Nitra, Posádkového cvičiska Koliňanský vrch a Vojenského výcvikového priestoru Turecký vrch sa konal kurz Officer Command & Leadership Course. Zúčastnilo sa na ňom 33 príslušníkov útvarov pozemných síl v hodnosti poručík rôznych odborností.

Kurz riadil britský vojenský poradný a výcvikový tím BMATT. Cieľom bolo zdokonalenie mladých dôstojníkov v základných bojových zručnostiach, ale tiež v plánovaní a vedení defenzívnych a ofenzívnych aktivít malých jednotiek.

Kurz po dva razy navštívil aj veliteľ Pozemných síl Ozbrojených síl SR generálmajor Ivan Pach. Zhovárал sa s poručíkmi

o dôležitosti veliteľskej a taktickej prípravy v ich profesii. Vyzdvihol prínos kurzu vedeného skúsenými britskými inštruktormi pre ďalší rast mladých veliteľov. Pri tejto príležitosti načrtnol myšlienku zapojenia poručíkov, ktorí absolvujú kurz OCLC do základného vojenského výcviku ako inštruktórov, aby mohli odovzdávať skúsenosti novým vojenským profesionálom.

Veliteľ tímu BMATT britský kapitán Benjamin Griffiths ocenil snahu účastníkov kurzu splniť všetky úlohy a získať čo najviac skúseností. Podľa neho je kľúčovou tematikou kurzu práve vodcovstvo a taktika malých jednotiek. Začínali teóriou, pokračovali praktickým výcvikom na Posádkovom cvičisku Koliňanský vrch a vrcholom celej prípravy boli vyvedenia do Vo-

jenského výcvikového priestoru Turecký vrch. Tam plnili rôzne úlohy, ktoré musí riešiť veliteľ jednotky pri svojej činnosti v obrane, útoku a zabezpečení. Britskí inštruktori zamerali výcvik na prax. Mladí dôstojníci mali cvičiť tak, ako budú bojovať: Cvič tvrdo a urob všetko preto, aby si v boji prežili!

Zástupca veliteľa 12. mechanizovaného práporu Nitra major Ľuboš Sagan pripomína, že kurz je pre ďalší rast mladých veliteľov veľmi dôležitý. Naučili sa základom taktiky pre pešie jednotky a mali tiež možnosť preveriť si znalosť anglického jazyka.

BMATT (British Military Advisory and Training Team) pôsobí pod Veliteľstvom výcviku – Vojenskou akadémiou Vyškov od 31. októbra 2000. Hlavnou náplňou jeho práce je príprava prí-

slušníkov Armády Českej republiky a ďalších krajín. Kurz OCLC na Slovensku nebol prvý. Pred štyrmi rokmi organizovali podobný kurz najmä pre poddôstojníkov vo Vojenskom výcvikovom priestore Valaškovce.

Príslušníci BMATT vycvičili v rôznych kurzoch vo Vyškove a ďalších krajinách vyše 12-tisíc frekventantov – dôstojníkov, práporčíkov a poddôstojníkov – dovedna z 34 členských krajín NATO, Európskej únie a aliančného programu Partnerstvo pre mier. Britská strana pružne prispôsobuje aktivity a zameranie BMATT aktuálnym bezpečnostným hrozbám.

Jozef Žiak

Foto: BMATT, TACCAM 57. samo/SŠO

Premiéra Aktivných záloh Armády České republiky na Slovensku

Českí záložníci v Lešti

V rámci kontingentu Armády České republiky, který v Mnohonárodním bojovém zoskupení NATO na Slovensku v decembri 2022 vystriedal svojich predchodcov, sú predovšetkým príslušníci 42. mechanizovaného práporu Tábor zo 4. brigády rýchleho nasadenia.

Po prvý raz sú medzi nimi aj príslušníci Aktivných záloh AČR.

Veliteľ mnohonárodného bojového zoskupenia plukovník Karel Navrátil hovorí, že ho teší príležitosť, ktorú majú príslušníci aktívnych záloh. „Je to po prvý raz, čo sa v takýchto počtoch môžu zúčastniť na zahraničnej misii. Až doteraz vždy išlo skôr o jednotlivcov, špecialistov. Teraz ich máme v kontingente 14. Okrem lekára sú začlenení v jednej mechanizovanej rote. V rámci našej rotácie sa vystriedajú dve skupiny záložníkov. Vždy po troch mesiacoch. Na základe hlásení veliteľov i mojich osobných poznatkov môžem povedať, že veľmi dobre zapadli do kolektívov svojich jednotiek. Velitelia si ich chvália. Hovoria, že sú obetaví pri plnení úloh a dobre sa s nimi pracuje. Je skvelé, že sa mohli plnohodnotne zapojiť do zahraničnej misie na Slovensku.“

Zelená pre zálohy

Plukovník Navrátil priznáva, že to nie je jednosmerná cesta. Podľa neho pri práci s nimi získavajú potrebné poznatky a skúsenosti aj mladí velitelia profesionálnych jednotiek. Je to dobrá škola práce so staršími, skúsenejšími podriadenými, ktorí už majú bohaté životné a profesijné skúsenosti. A kedy sa on po prvý raz stretol s aktívnymi zálohami? „Keď som bol veliteľom 31. pluku chemickej, biologickej a radiačnej ochrany v Liberci. V útvar sme mali dve čaty záloh: čatu radiačného a chemického prieskumu a čatu dekontaminácie. V súčasnosti sa ich počet v pluku rozširuje o vysokošpecializované pozície ako laboranti, obsluhy laboratórií a ďalších sofistikovaných zariadení. Bol som pri zrode týchto jednotiek v pluku. Začali s nami cvičiť a postupne sa stali neoddeliteľnou súčasťou života útvaru. Moje skúsenosti s nimi sú veľmi pozitívne. Samozrejme, všetko závisí aj od toho, aké podmienky pre nich vytvoríme v útvaroch a od prístupu veliteľov.“

A aká bola cesta záložníkov do Aktívnych záloh AČR? Desiatnička v zálohe L. J. priznáva, že jej kamarát, ktorý od malička chcel vstúpiť do armády, a spočiatku sa mu to nedarilo, jej hovoril, že by mala skúsiť armádu. Prihlásila sa do aktívnych záloh. „Priznávam, že som nemala konkrétne predstavy. Reálny obraz som získavala až po nástupne na výcvik do Vyškova. Už dávnejšie som sa zaujímala o rôzne bojové umenia a armáda mi pomohla. Poskytla mi možnosti na rozvoj nielen v tejto oblasti. Dnes som rada, že som sa takto rozhodla. Armáda je môj druhý život. Získala som mnoho veľmi dobrých priateľov. Do roka máme cvičenia tak zo štyri razy. Vždy sa teším, keď príde oznámenie,“ hovorí 29-ročná sociálna pracovníčka, ktorá sa stará o seniorov.

Guľomet by nemenil

Jej kolega desiatnik v zálohe Č. K. je guľometník. 28-ročný stavbyvedúci priznáva, že prvý impulz prišiel na vysokej škole, keď písal bakalársku prácu a prestával fajčiť. Usiloval sa

Súčasný systém Aktívnych záloh Armády Českej republiky začal vznikať v roku 1999, keď vtedajší náčelník Generálneho štábu AČR generál Jiří Šedivý povolal záložníkov na prvé dobrovoľné vojenské cvičenia. Z účastníkov sa postupne formovali jadrá aktívnych záloh.

Útvary aktívnych záloh začali systematicky vznikať od roku 2002. V jednotlivých krajoch (v Českej republike je ich 14) sa utvorili krajské pešie roty, určené predovšetkým na pomoc pri živelných pohromách a ochrane objektov dôležitých na obranu štátu v rizikových situáciách (aj pri hrozbe teroristického útoku). Okrem toho sa budovali špecializované útvary aktívnych záloh jednotlivých druhov vojsk (tanková rota, ženijná rota, útvary špeciálnych síl).

Všetci záujemcovia o službu v Aktívnych zálohách AČR musia od roku 2021 absolvovať štvortýždňový kurz základnej prípravy AZ, organizovaný Veliteľstvom výcviku – Vojenskou akadémiou vo Vyškove. Povinnosť absolvovať ho sa netýka bývalých vojakov z povolania a absolventov vojenskej základnej či náhradnej služby. Po absolvovaní kurzu sú záložníci povolávaní na ďalšie cvičenia už vo svojich jednotkách.

V súčasnosti pôsobia jednotky aktívnych záloh aj v rámci Hradnej stráže Praha, Vojenského spravodajstva, Vojenskej polície, Pozemných síl AČR – v 4. brigáde rýchleho nasadenia Žatec, 7. mechanizovanej brigáde Hranice na Moravě, 43. výsadkovom pluku Chrudim, 13. delostreleckom pluku Jince, 14. pluku logistickej podpory Pardubice, 15. ženijnom pluku Bechyně, 31. pluku radiačnej, chemickej a biologickej ochrany Liberec, 53. pluku prieskumu a EB Opava). Vo Vzdušných silách AČR sú aktívni záložníci v 21. základni taktického letectva Čáslav, 22. základni vrtuľníkového letectva Sedlec – Včelce pri Náměšti nad Oslavou, 24. základni dopravného letectva Praha, 25. protiletadlovom raketovom pluku Strakonice, 26. pluku velenia, riadenia a prieskumu Brandýs nad Labem. Pôsobia aj v rámci špeciálnych síl, Veliteľstva kybernetických síl a informačných operácií Brno, Veliteľstva výcviku – Vojenskej akadémie Vyškov na Moravě. Ďalej v jednotkách v podriadenosti agentúr AČR ako sú Agentúra logistiky MO Brandýs nad Labem, Agentúra komunikačných a informačných systémov KIS MO Praha či v rámci Agentúry vojenského zdravotníctva MO.

„V našej rotácii sa vystriedajú dve skupiny záložníkov, vždy po troch mesiacoch. Podľa hlásení veliteľov i mojich osobných poznatkov a skúseností môžem konštatovať, že veľmi dobre zapadli do svojich jednotiek.“

plk. Karel Navrátil
veliteľ MN BG SVK

zvládnuť polmaratón, medzi ďalšie výzvy patrilo oznam o výberovom konaní pre výsadkárov. „Tak som sa prihlásil. Postupne som absolvoval výsadkový kurz a dnes mám po jeho úspešnom absolvovaní za sebou osem zoskokov, z toho jeden nočný. Aktívne zálohy mi priniesli množstvo zaujímavých zážitkov, vedomostí, stretnutí a priateľstiev. Mnohé zručnosti, sebadisciplínu, tímový duch. Môžem povedať, že bez nich by som neabsolvoval úspešný výstup na sopku v Mexiku. Ak by som nemal výcvik a skúsenosti zo záloh, nezvládol by som to.“

Výcvik výsadkárov je predsa len náročnejší. „Prvé cvičenie bolo zlomové. Bol studený január v Doupovských horách. Profíci pozerali na nás so zvedavosťou, ako sa nám bude dať. Nebolo to ľahké, ani jednoduché. Okrem podpory a rád skúsenejších kolegov sa postupne zžíval kolektív. Aj profesionáli zisťovali, že sa nás môžu čoraz viac spoľahnúť.“ Neľutuje, že ako guľometník má ťažšiu, objemnejšiu zbraň. „To je síce pravda, ale guľomet má veľmi dobrý popruh. Keď som dva týždne zastupoval veliteľa družstva, vyfalsoval som vysielacky, muníciu a bren. Zistil som, že ma oveľa viac bolel chrbát, ako keď som nosil guľomet. S guľometom sa viac spotíte, nesmiete byť naobliekaní ako kolegovia strelci v družstve, lebo by ste sa uvarili, ale nemenil by som.“

Posledná šanca

Rotný v zálohe T. S. je veliteľom družstva. Má 46 rokov, žije v južných Čechách a pracuje v telekomunikáciách. Do aktívnych záloh sa dostal v roku 2016 a pôsobí v 41. mechanizovanom prápore Žatec. Priznáva, že to bola vlastne len otázka času. Od malička sa zaujímal o streľbu, zbrane, vojenskú techniku. „Až som si napokon povedal: Teraz je vzhľadom na vek a fyzickú kondíciu posledná šanca do toho ísť. Tak som to využil. Povinná vojenčina ma chytila takmer na poslednú chvíľu, už skrátene. Do aktívnych záloh som teda vstupoval na rozdiel od mnohých kolegov už s určitými vojenskými skúsenosťami. Odtedy sa niektoré ručné strelné zbrane zmenili,

rovnako výstroj. Postupne odborne, aj ľudsky rastiem. Ako veliteľ družstva síce zodpovedám za ľudí, ale táto práca ma baví. Cítim podporu aj kolegov v civilnom povolani. Šéf mi pred odchodom na Slovensko povedal, že je to fajn a keď sa vrátim, musím mu podrobne vyrozprávať, čo všetko som zažil.“

Misia na Slovensku je podľa neho veľmi dobrá skúsenosť. „Dlhodobé intenzívne cvičenie, výcvik od jednotlivca, cez družstvo, čatu, až po rotu. Taký dlhý čas sme dosiaľ v rámci aktívnych záloh nemali možnosť spolu cvičiť. Je to pre nás veľmi dobrá a doteraz nepoznaná skúsenosť. Radi by sme ju preniesli aj do ďalšej prípravy aktívnych záloh,“ spokojne konštatuje čatár v zálohe.

Poučenie aj pre profesionálov

Veliteľ mechanizovanej roty kapitán M. Š. priznal, že misia na Slovensku je pre neho prvá praktická skúsenosť s aktívnymi zálohami. Predtým sa s nimi sporadicky stretával na cvičeniach práporu, ale nepracoval s nimi. Aké mal pocity, keď sa dozvedel, že práve v jehorote budú začlenení záložníci? „Priznávam, že som mal určité obavy. Ani nie zo zlyhania. Skôr z toho, že budem aj s veliteľmi pod drobnohľadom velenia kontingentu. Som rád, že sa nenaplnili. Snažím sa pri plnení úloh nerobiť žiadny rozdiel či ide o profesionála alebo záložníka. Bolo by zlé, keby sme ich znevýhodňovali alebo zvýhodňovali. Na oboch stranách by to narobilo zlú krv.“

Kapitán konštatuje, že prítomnosť aktívnych záloh vrote aj profesionálom umožňuje porovnanie úrovne výcviku. Motivuje ich, aby nestagnovali, posúvali sa dopredu. U záložníkov vidí veľký pokrok od príchodu na Slovensko. Prínos pre profesionálov cíti aj v tom, že záložníci prinášajú mladým veliteľom čiat civilný pohľad na vec, na plnenie úloh, životné skúsenosti.

„Kontrola zladenosti rotu ukázala, že ideme správnym smerom. Družstvá záloh fungujú rovnako ako profesionálne. Nie je medzi nimi žiadny významný rozdiel, čo ma ako veliteľa teší. Cestu, ktorú sme prešli počas troch mesiacov s prvou skupinou aktívnych záloh, budeme musieť prejsť aj s druhou. Ale mnohému sme sa priučili, takže proces bude efektívnejší,“ nazdáva sa veliteľ mechanizovanej rotu.

Jozef Žiak • Foto: autor, AČR

< ANKETA >

V rámci Mnohonárodného bojového zoskupenia NATO na Slovensku v českom kontingente po prvý raz začali pôsobiť príslušníci Aktívnych záloh Armády ČR.

Záložníkov a ich veliteľa rotu sme sa spýtali:

Čo vám dáva pôsobenie na Slovensku v medzinárodnom prostredí?

Desiatnička v zálohe L. J. (strelec):

„V aktívnych zálohách som od roku 2018. Zažila som už veľa výcvikov, zhruba štyri každý rok, ale v zahraničí som po prvý raz. Preto aj očakávania boli veľké. Naplňajú sa. Sme zaradení do jednotiek s našimi profesionálnymi vojakmi a pri plnení úloh spolupracujeme aj s vojakmi ďalších armád NATO. Je to pre nás veľká škola.“

Desiatnik v zálohe Č. K. (guľometník):

„Od roku 2018 som príslušníkom Aktívnych záloh 43. výsadkového pluku Chrudim. Je to prvé cvičenie v zahraničí, mnohé predstavy sa naplnili, ďalšie ešte čakajú. Úspešne sme prešli certifikáciou družstva a čaty. Zlepšil som sa v manipulácii so zbraňou v rôznych bojových situáciách, ale aj v taktických schopnostiach. Spolu s kolegami nás čaká ešte výcvik boja v zastavaných oblastiach, na ktorý sa teším, lebo som počul, že Lešť je v tomto veľmi dobrá, aj keď náročná. Budem mať dosť príležitostí, lebo na rozdiel od kolegov zostávam na Slovensku celých šesť mesiacov.“

Rotný v zálohe T. S. (veliteľ družstva):

„Je to pre nás dobrá a doteraz nepoznaná skúsenosť, navyše v medzinárodnom prostredí. Sme začlenení do reálnych profesionálnych jednotiek a spolu plníme úlohy. Bez ohľadu na to, či ste záložník alebo profesionálny vojak. Musím priznať, že spočiatku sme mali určité obavy z toho, ako nás prijme kolektív rotu, no nenaplnili sa. Stretli sme sa s veľmi dobrým prijatím vojakov i veliteľov. Teší ma, že stíham aj po fyzickej stránke zarovno s oveľa mladšími kolegami profesionálmi.“

Kapitán M. Š. (veliteľ mechanizovanej rotu):

„Na Slovensku sú v rámci mojej rotu nasadené tri družstvá aktívnych záloh. Premýšľali sme, ako ich začleniť. Nakoniec sme ich dali do čiat, kde máme profesionálnych veliteľov. Osádku bojového vozidla sme nechali profesionálnu, aby sme ich nemuseli zdĺhavo preškoľovať, čo by sme nestihli. Zachovali sme ich vlastné kolektívy, nerozdobili sme ich medzi naše družstvá – a to sa nám osvedčilo.“

Podplukovník v zálohe MUDr. M. G. (náčelník ROLE 1 a zároveň zdravotnícky poradca veliteľa kontingentu):

„Nevedel som, čo ma čaká. Bol som zvedavý na nové prostredie, kolegov. Nasadenie na Slovensku je moja prvá zahraničná misia. Pracujeme spolu s kolegami z armád NATO, je tu so mnou český, americký a nemecký zdravotnícky a lekársky personál. Poriadne som si oživil angličtinu. Poznal som, ako fungujú iné armády. Je to skúsenosť na nezaplatenie, ktorú určite uplatním a využijem aj v civile.“

Maďarsko sa pridá k Česku a Poľsku

Minister obrany SR Jaroslav Naď v Budapešti rokoval s maďarským ministrom obrany Kristóфом Szalay-Bobrovniczkym o aktuálnych otázkach bezpečnostnej a obrannej politiky, situácii na Ukrajine a možnostiach spolupráce v rámci Vyšehradskej skupiny, vrátane ochrany vzdušného priestoru Slovenskej republiky. „Po zapojení Poľska a Česka budú chrániť slovenské alebo aj maďarské vzdušné sily. Vznikne tak reálny vyšehradský projekt, ktorý dokazuje dôležitosť V4 ako významnej platformy na spoluprácu,“ uviedol minister Naď. Priblížil, že zámerom je podpísať deklaráciu o ochrane vzdušného priestoru Slovenska na stretnutí ministrov obrany V4 v júni 2023.

Príprava na výrobu transportérov

Akciová spoločnosť ministerstva obrany ZTS – Špeciál plánuje viacero významných investícií v súvislosti s projektom výroby a montáže pásových bojových obrnených vozidiel CV90 pre slovenské ozbrojené sily, v ktorom vystupuje ako primárny priemyselný partner. Jednou z priorit je vybudovanie infraštruktúry na výrobu niektorých systémov, celkovú montáž a testovanie vozidla. Proces prípravy montážnych priestorov zahŕňa betónovanie plochy s rozlohou 1 700 m², obstarávanie výťahov, žeriavov, vybudovanie špeciálnych skladových priestorov, výstavbu nových administratívnych a sociálnych priestorov pre nových zamestnancov. S projektom je spojených 50 nových pracovných miest od výrobných a montážnych pozícií až po technicko-hospodárskych pracovníkov.

► Múzeum SNP obnoví pamätníky

Múzeum SNP v Banskej Bystrici vďaka spolupráci s ministerstvom obrany získalo ako priamy prijímateľ 3 322 000 eur z Európskych štrukturálnych a investičných fondov. Použije ich na obnovu a rekonštrukciu národných kultúrnych pamiatok Pamätníka SNP a vypálenej obce Kalište.

► Ministerstvo podporí projekty

Ministerstvo obrany opäť ponúka formou dotácií podporu projektom súvisiacim s témami obrany a bezpečnosti. Za tri roky zvýšilo vyčlenené financie na 500 000 eur. O dotáciu môžu požiadať občianske združenia, na-

dácie, neinvestičné fondy a neziskové organizácie, mestá a obce do 31. marca 2023. Žiadatelia môžu svoje otázky adresovať na dotacie@mod.gov.sk.

► Nová múzejná hala

Nová moderná hala pre veľkorozmerné múzejné predmety v areáli Vojenského historického múzea v Piešťanoch poskytne verejnosti i reštaurátorom priestory hodné 21. storočia. Symbolický základný kameň poklepal minister obrany Jaroslav Naď spolu s predstaviteľmi Vojenského historického ústavu a samosprávy. Pôjde o prvú účelovú múzejnú budovu postavenú na Slovensku za posledných vyše 30 rokov.

► Lesníci majú systém

Štátny podnik Vojenské lesy a majetky SR používa systém evidencie vyťaženého dreva, ktorý je v Európe jedinečný. Jednotlivé kusy drevnej hmoty sú označované štítkom s čiarovým kódom, vďaka čomu má podnik prehľad o objemoch ťažby, zásobách a odvoze drevnej hmoty. Najnovšie má prístup k týmto informáciám aj verejnosť prostredníctvom portálu Otvorené dáta VLM SR.

VOJACI OČAMI DETÍ

22. ročník výtvarnej súťaže pre žiakov základných škôl

MLADŠÍ ŽIACI (1. až 5. ročník)

a

STARŠÍ ŽIACI (6. až 9. ročník).

Práce označené názvom, menom a vekom autora, spätočnou adresou, adresou školy, ročníkom a telefonickým kontaktom posielajte

najneskôr do 12. mája 2023

na adresu

SÚŤAŽ, redakcia OBRANA, Ministerstvo obrany SR, Kutuzovova 8, 832 47 Bratislava

Po tri najlepšie diela v každej kategórii vyberie porota zložená z výtvarníkov, profesionálnych vojakov a zamestnancov rezortu.

Ocenení získajú finančné prémie a vecné ceny.

Víťazné práce budú vystavené, uverejnené v mesačníku Obrana a na internete.

So súťažnými prácami treba zaslať písomný súhlas zákonných zástupcov súťažiacich so spracovaním osobných údajov.

Týždeň sa začína v nedeľu

V Izraeli sa vlani uskutočnil historicky prvý kurz veliteľov práporov pre dôstojníkov zo Slovenska, Česka, Poľska a Maďarska. Zúčastnili sa na ňom aj veliteľ 13. mechanizovaného práporu Levica podplukovník Marián Golis, zástupca veliteľa 12. mechanizovaného práporu Nitra major Ľuboš Sagan, veliteľ 21. mechanizovaného práporu Trebišov podplukovník Peter Hlebaško a major Roman Ďuriak z Generálneho štábu Ozbrojených síl SR.

S akými predstavami odchádzali do Izraela a čo ich tam čakalo? „Izrael je vlastne po celú svoju históriu od roku 1948 vo vojnových konfliktoch a ohrození. Vo všetkých konfliktoch uspel, aj preto dodnes jestvuje. Izraelská armáda je špičková aj vo svetovom porovnaní, čo sa týka bojových skúseností, využívania moderných spôsobov boja, modernej techniky a technológií. Bol som zvedavý na ich najnovšie skúsenosti a poznatky z bojovej činnosti. Na to, ako vedia tieto poznatky preniesť do výcviku vojakov a jednotiek, oboznámiť sa s ich plánovacím a rozhodovacím procesom,“ hovorí podplukovník Hlebaško a dodáva, že jeho predstavy sa počas kurzu naplnili.

Reálne prostredie

„Bol som na kurze pre veliteľov rôť v Spojených štátoch, ale ten izraelský bol viac zameraný na riešenie praktických úloh. V USA sme sa naučili metodicky správne plánovať úlohy, no v teréne sme často neboli. V Izraeli sa overovanie každého rozkazu a cvičenia konalo v praxi,“ konštatuje podplukovník Golis. Pripomína, že si urobili analýzu terénu (tá je, mimochodom, oveľa podrobnejšia ako naša a dáva lepší obraz o teréne). Robili tak na mapách v izraelskom systéme C-4, ktorý je vysoko sofistikovaný, no aj napriek tomu, keď prišli do reálneho terénu, museli plán korigovať. Aj takto im inštruktori pripomínali, že všetko, čo si naplánujú, treba overiť v teréne dôkladnou rekognoskáciou.

Majora Sagana oslovili výcvikové zariadenia. „Výcvikové centrum bolo výborne pripravené. Poskytovalo charakteristické objekty pre všetky možné bojiská v rámci Izraela. Dokonale sa v ňom dali precvičovať všetky druhy bojovej činnosti od boja v zastavaných oblastiach v hustej mestskej zástavbe, až po vidiecke oblasti.“

Kurz veliteľov práporov bol podľa slovenských frekventantov náročný aj preto, že trval šesť dní v týždni okrem soboty, keď bol sabat. „Každý výcvikový týždeň sa začínal pre nás netradične v nedeľu. Ráno sme začínali hodinovou rozcvičkou. O deviatej sa začínalo vyučovanie a končili sme večer o ôsmej. Takto to išlo deň za dňom tri mesiace,“ konštatuje podplukovník Golis.

Slovenskí dôstojníci postupne prešli vedenie jednotlivých druhov operácií. Pochvaľujú si, že izraelský systém C4 ISTAR systém (Massuah) je pokročilý, umožňuje plánovanie operácie s operačnými zakresmi zameranými na analýzu terénu a nepriateľa, vytvorenie vlastného operačného zakresu s manév-

rom vlastných jednotiek, paľby, logistiky. Velitelia rôť podľa neho spracúvajú vlastný zákres bojovej činnosti.

Stručný, jasný, zrozumiteľný

Systém umožňuje tvorbu operačného rozkazu a jeho okamžitú distribúciu jednotkám. Teda riadenie operácií v reálnom čase a priestore. „Ich systém bol vysoko sofistikovaný. Umožňoval nielen naplánovať operáciu, ale v rámci jej riadenia doplniť ďalšie informácie. Izraelská armáda veľmi umne využíva drony nielen na prieskumnú a pozorovaciu činnosť, ale aj na boj,“ doplnil podplukovník Hlebaško. V každejrote je k dispozícii dron, ktorý zväčša ovláda zástupca veliteľa. Vyšle ho, spresní situáciu na bojisku, stiahne ho späť. To isté robí aj pri presune jednotky. Celkom je na stupni prapor okolo päť rôznych dronov, plus pokročilejší systém UAV. Ten lieta vo veľkej výške a dodáva potrebné informácie. Rovnako sa stretli s rozsiahlym využívaním robotov rôzneho zamerania. Podplukovník Golis doplnia: „U nás sa neraz vyžíva pri tvorbe nariadenia či rozkazu v dlhých textoch. V Izraeli je vymedzený maximálny počet znakov. Rozkaz musí byť stručný, jasný, zrozumiteľný a pochopiteľný.“

Slováci v Izraeli videli, ako efektívne vedú vycvičiť s pomocou moderných technológií navádzača pre letectvo, ale aj na riadenie delostreleckej paľby. Aby si aj veliteľ vedel v prípade potreby privolať delostreleckú či leteckú podporu. Majú na to výborne zariadené výcvikové centrá.

Posledné dva týždne boli praporové taktické cvičenia. Vo výcvikovom centre v púšti to bolo praktické vyvrcholenie kurzu. Ani v tejto fáze kurzu sa Slováci nestratili, skôr naopak. Zo štyroch praporových cvičení boli kľúčovými hráčmi na troch z nich. Bola to vec dôvery. Keď prišla na záver návšteva generálov z V4 (okrem iného aj veliteľ slovenských pozemných síl generálmajor Ivan Pach), velil Slovák. A izraelský vedúci kurzu povedal, že Slováci boli fahúňmi.

Účastníci kurzu mali každý týždeň skupinové cvičenie, na ktoré sa museli pripraviť. Celý briefing robí, riadi a podáva veliteľ praporu. Musí byť dokonale pripravený. Zodpovedá za plánovanie celej operácie a jej uskutočnenie. „Keď sme sa zaujímali, prečo takto postupujú,“ hovorí major Sagan, „odpovedali nám, že ide aj o to, aby podriadení videli a cítili, že ich veliteľ má celý plán pripravený a dôveruje mu.“ Podplukovník Golis doplnia, že počas celého kurzu cítili u domácich víťaznú mentalitu. Že si absolútne veria. Podľa neho u nás je trochu iný prístup. Velenie spredu u nás nie je možné, ani vhodné. Okrem iného aj preto majú v bojových akciách velitelia častejšie straty, najmä velitelia rôť.

Slováci sa nestratili

Major Sagan dodáva, že celý proces výučby bol obojstranný. „Nielen my sme sa učili od nich, ale aj Izraelci od nás. Lebo

Kurz BCC veliteľov praporov

trval 13 týždňov, 64 výcvikových dní. Frekventanti absolvovali 7 skupinových cvičení TEWT, 19 zamestnaní vedených lektormi s operačnými skúsenosťami. Dvadsaťdva vzdelávacích aktivít sa zameralo na rozhodujúce bitky izraelských ozbrojených síl z taktického hľadiska priamo v miestach, kde sa skutočne odohrali. Frekventanti navštívili 17 základní izraelskej armády IDF. Absolvovali 39 zamestnaní zameraných na telesnú prípravu a štyri praporové taktické cvičenia bez bojovej streľby. Slováci si zastrieľali aj z izraelských tankov Merkava 4 a obrnených vozidiel.

sme boli prví velitelia z Európy, ktorí takýto kurz absolvovali. Veľmi sa nám páčila ich pružnosť pri plánovaní a v rozhodovacom procese. Boli schopní aj uprostred cvičenia, keď zistili, že sa situácia nevyvíja tak, ako má, zastaviť a prerobiť celý plán podľa reálnej situácie.“

Lektormi kurzu boli vysokí izraelskí dôstojníci, aj v hodnostiach plukovníkov či generálov, ktorí mali bohaté praktické skúsenosti z mnohých bojov. Jeden z generálov povedal: „Keď chceš v konflikte uspieť, musíš prvú bitku vyhrať, aby si získal potrebný psychologický náskok a sebadôveru!“ Slovenskí dôstojníci priznávajú, že zaujímavé bolo, keď im dali plánovať operácie. Nevedeli, že ich už reálne uskutočnili. Naplánovali operáciu, potom ich zobrali do reálneho terénu, kde prebiehala a povedali: „Vtedy bola reálna situácia taká, proti sebe stáli také vojská a diali sa takéto veci.“ Potom porovnávali plán s realnými bojmi a viedli otvorenú diskusiu. Bolo cítiť, že Izraelčania sa vedú pružne poučiť aj z vlastných chýb a omylov.

Slovenskí účastníci kurzu si domov okrem iného odvážali aj certifikát, že môžu veliť izraelskému praporu.

„U nás nemáme žiadny takýto kurz, ktorý by bol zameraný na veliteľov praporu. Bola to výborná príležitosť. Teší ma, že sa nám podarilo vybrať vhodných účastníkov, ktorí sa ani v konkurencii z Poľska, Maďarska a Česka nestratili. Tešili ma slová chvály, ktoré im adresovali izraelskí predstavitelia. Všetko, čo si naplánovali, museli aj realizovať so živou jednotkou izraelskej armády. Som rád, že môžem pozorovať, ako sa ich skúsenosti a poznatky úspešne prejavujú pri riadení života praporov, pri cvičeniach v poľných podmienkach,“ konštatuje spokojný veliteľ pozemných síl.

Jozef Žiak • Foto: archív účastníkov kurzu

Nemecko poskytne Slovensku dva systémy MANTIS

Ešte bezpečnejšie nebo

Nemecká spolková republika poskytne Slovensku dva komplety moderného systému protivzdušnej obrany MANTIS, ktoré posilnia ochranu východnej hranice s Ukrajinou zabezpečovanú silami a prostriedkami OS SR.

Ako potvrdil minister obrany SR Jaroslav Nad', systémy dostane Slovensko bezodplatne a natrvalo, a to na základe korektných vzťahov, odborných rokovaní a spoločného cieľa NATO – posilniť a ochrániť východnú hranicu, ktorej sme súčasťou.

To, že Berlín poskytne Slovensku dva systémy protivzdušnej obrany typu MANTIS, potvrdil nemecký minister obrany Boris Pistorius v dokumente, ktorý podpísal na začiatku februára. Výcvik slovenských špecialistov na obsluhu tohto systému sa podľa neho začne v Nemecku v priebehu marca.

Pôvodne pre Afganistan

„S cieľom trvalo posilniť protivzdušnú obranu Slovenska poskytneme našej partnerskej krajine aj dva zbraňové systémy MANTIS na ochranu blízkeho dosahu a súvisiace radary na sledovanie vzdušného priestoru,“ píše sa v dokumente. Denný rozkaz zo 6. februára, informujúci príslušníkov Bundeswehru o podpore Nemecka pre Ukrajinu a východoeurópskych spojencov z NATO, zverejnili nemecké vzdušné sily. Poukázal naň aj portál mesačníka Europäische Sicherheit & Technik (ESUT).

Nemecko vyvinulo MANTIS primárne na ochranu základní v Afganistane, kde donedávna nemeckí vojaci pôsobili. O zámere poskytnutia tejto techniky informovali predstavitelia rezortov ešte počas oficiálnej návštevy vtedajšej nemeckej ministerky obrany Ch. Lambrechtovej na Slovensku, ktorá sa konala v decembri minulého roka.

Podľa jej vyjadrenia by mal tento systém chrániť centrum na opravu poškodenej ukrajinskej vojenskej techniky v Michalovciach. Ch. Lambrechtová v polovici januára odstúpila z funkcie a jej nástupca Boris Pistorius v tomto zámere pokračoval.

Aj výcvik obsluhy

MANTIS je stacionárny systém protivzdušnej obrany krátkeho dosahu. Jeho názov je skratka Modular, Automatic and Network-capable Targeting and Interception System, poukazuje však tiež na pomenovanie známeho dravého hmyzu – modlivky.

Systém je určený je na ochranu konkrétnych zariadení alebo objektov pred raketami, delostrelectvom, minomentmi, no tiež dronmi a riadenými strelami, uvádza ESUT. Jeden systém MANTIS pozostáva z dvoch senzorových jednotiek s radarmi, kamerami a diaľkomerom, z operačného strediska, centra riadenia paľby a ôsmich veží vybavených 35-milimetrovými kanónmi s teoretickou kadenciou 1 000 výstrelův za minútu. Používa modernú muníciu AHEAD, ktorá je naprogramovaná tak, že projektil exploduje niekoľko metrov pred cieľom a zničí ho rozprsknutým rojom striel. Výrobcom je spoločnosť Rheinmetall. Nemecká armáda v súčasnosti disponuje dvoma systémami MANTIS. Obsluha jedného z nich si vyžaduje štyroch vojakov.

Súčasťou balíka od Nemecka je aj prehľadový radar s dosahom do 100 km a výcvik slovenských vojakov.

Foto: Rheinmetall Air Defence AG

Posilňujeme spojenectvo

Minister obrany SR Jaroslav Nad' absolvoval v Bruseli viacero bilaterálnych a multilaterálnych rokovaní, počas ktorých rezonovali medzi spojencami hlavne témy posilňovania transatlantického partnerstva a podpory vojnou zmietanej Ukrajiny, ktorá sa už takmer rok bráni bezprecedentnej agresii Ruskej federácie.

Zasadnutie tzv. Kontaktnej skupiny pre podporu Ukrajiny podľa ministra Naďa potvrdilo odhodlanie takmer 60 participujúcich krajín naďalej poskytovať ukrajinským ozbrojeným silám dlhodobú a adresnú podporu, ktorá im pomôže vytrvať v boji za slobodu a priblíži ich k bezpodmienečnému víťazstvu. „Rokovali sme primárne o troch oblastiach – letectve vrátane stíhacích lietadiel MiG-29 a F-16, ako aj o tankoch a systémoch protivzdušnej obrany. Veci sa hýbu správnym smerom a Ukrajina skutočne dostala veľké množ-

stvo podpory,“ povedal minister Naď s tým, že niektoré krajiny už medzičasom poskytli ukrajinským ozbrojeným silám lietadlá alebo náhradné dielce. Rokovanie tzv. Ramstein formátu pre podporu Ukrajiny sa uskutočnilo aj za účasti ukrajinského ministra obrany Oleksija Reznikova.

Počas druhého dňa ministri obrany členských krajín NATO rokovali o posilňovaní východnej hranice Aliancie vrátane SR, ako aj o systémoch protivzdušnej obrany, ktoré by chránili naše územie či územie iných spojencov. Diskutovali však aj o záväzku zvyšovania obranného rozpočtu. „Slovensko si tento záväzok vynaložiť dve percentá svojho HDP na obranu splnilo, neplatí to však o všetkých spojencoch. Preto je kľúčové, aby sa obranné výdavky krajín v rámci Aliancie zvyšovali. V tom musíme byť jednotní, pretože to, čo predvádza Ruská federácia z hľadiska agresie na Ukrajinu je pre nás všetkých varovným signálom,“ priblížil minister Naď. Zdôraznil, že SR si tento záväzok síce splnila, spomedzi siedmich krajín na východnom krídle NATO však stále vynakladá na obranu najmenej. „Obranné výdavky sú dôležité o to viac, že na Slovensku sa roky zanedbávala obranná infraštruktúra a modernizácia ako taká. Sme na dobrej ceste, no ďaleko ešte nie sme v cieľi,“ uzavrel.

Minister Naď okrem toho v Bruseli samostatne rokoval so svojimi náprotivkami z Českej republiky, Grécka, Holandska, Nemecka, Slovinska, Spojených štátov, Španielska, Talianska a Veľkej Británie.

Hlavnou témou bola ruská agresia voči Ukrajine

Mníchovská konferencia, na ktorú nedostal pozvanie žiadny predstaviteľ Ruska, sa konala v bavorskej metropole od 17. do 19. februára. Hlavnou témou bola ruská agresia voči Ukrajine.

Tohtoročnú Mníchovskú bezpečnostnú konferenciu otvoril prejavom Volodymyr Zelenskýj. Ukrajinský prezident tradične vyzval na zintenzívnenie dodávok zbraní a pokračujúcu podporu Ukrajiny, ktorú prirovnal k Dávidovi bojujúcemu proti Goliášovi.

Okrem vyjadrenia, že žiadny iný výsledok vojny ako ukrajinské víťazstvo neprichádza do úvahy, boli súčasťou prejavu aj dve varovania. Po prvé, upozornil, že Rusko „rozmyšľa, ako utiahnuť slučku okolo Moldavska“.

Po druhé, Zelenskýj v prejave varoval pred napredovaním iránskeho jadrového programu. Naznačil, že Rusko výmenou za vojenskú pomoc mohlo Teheránu poslať obohatený urán.

Po Zelenskom vystúpil nemecký kancelár Olaf Scholz, ktorý len prednedávnom po mesiacoch zvyšujúceho sa tlaku Ukrajiny súhlasil, že na Ukrajinu pošle tanky Leopard.

Teraz Scholz dokonca v príhovore vyzval aj ostatné krajiny, aby nasledovali Nemecko, a ak môžu, Ukrajine dodali aj svoje tanky.

Lenže, ako píše denník The Guardian, skutočne provokatívny bol až príspevok francúzskeho prezidenta Emmanuela Macrona, ktorý zopakoval, že Rusko vo vojne proti Ukrajine „nesmie vyhrať“.

Macron, ktorý pred začiatkom vojny strávil desiatky hodín rozhovormi s Putinom, v piatok vyhlásil, že teraz na dialóg nie je čas. Zároveň si priznal aj vlastné chyby: napríklad uviedol, že Putin ho vlni ubezpečil, že Wagnerova skupina nemá nič s ruskou armádou, čo sa teraz ukazuje ako lož.

Mníchovská bezpečnostná konferencia sa koná od roku 1963 a jej financovanie je závislé od nemeckej vlády. Počas studenej vojny sa sústreďovala len na vojenské témy a zúčastňovali sa na nej výlučne západní lídri. Po roku 1989 na ňu však začali chodiť aj predstavitelia z Ruska, Indie či Číny a dokonca aj iné známe osobnosti, ako spevák Bono z U2 či zakladateľ Facebooku Mark Zuckerberg. V posledných rokoch sa na nej diskutuje aj o výzvach ako klimatická kríza, masová migrácia či digitálna revolúcia.

Foto: SITA

Nemocenské, úrazové, výsluhové

Keď si Vojenský úrad sociálneho zabezpečenia v novembri minulého roka na slávnostnom galaprograme v Koncertnom štúdiu Slovenského rozhlasu pripomínal 30. výročie vzniku, každému profesionálnemu vojakovi muselo byť zrejmé, aké široké spektrum činnosti táto rezortná inštitúcia pre neho zabezpečuje. Najmä o tom sme sa zhovárali s jej riaditeľom plukovníkom Gustávom Tarcsim.

Kedy sa položili základy Vojenského úradu sociálneho zabezpečenia?

Zriadený bol 1. novembra 1992 rozkazom ministra obrany Českej a Slovenskej federatívnej republiky č. 45/1992 k výkonu sociálneho zabezpečenia vojakov na území SR. Po rozdelení republiky VÚSZ Praha zostal naďalej pôsobiť v Čechách, náš úrad bol zriadený v Bratislave a sídlil v priestoroch ubytovne Hviezda, ktorú všetci poznajú ako „Kukurica“. V priebehu mesiaca december 1992 mal prebrať všetku potrebnú agendu, od databázy poberateľov až po programové vybavenie, a to tak, aby od 1. januára 1993 dokázal plynule pokračovať v sociálnom zabezpečení vojakov, ktorí sa rozhodli pre službu v Armáde SR. Možno s uznaním konštatovať, že nášmu prvému riaditeľovi plukovníkovi Vojtechovi Ďurišovi a jeho zamestnancom sa to podarilo.

Koľko poberateľov vojenského dôchodku zabezpečoval úrad vtedy a aký bol veľký v porovnaní so súčasnosťou?

V roku 1992 sme začali zabezpečovať administratívu pre 7 526 poberateľov s 39 zamestnancami. V tomto čase úrad ešte nezabezpečoval služby sociálneho zabezpečenia, ako je rekreačná a kúpeľná starostlivosť, ani výkon preventívnych rehabilitácií. V súčasnosti sa počet poberateľov dávok sociálneho zabezpečenia výrazne zvýšil. Len u dávok výsluhového zabezpečenia na 18 840. Okrem týchto dávok sme vlni zabezpečili administratívu pre 5 220

poberateľov preventívnych rehabilitácií, 4 619 poberateľov rekreačnej starostlivosti a 832 poberateľov kúpeľnej starostlivosti, pričom počet zamestnancov narástol len na 51.

Ktoré systémové zmeny boli pre sociálne zabezpečenie vojakov najdôležitejšie?

Prvým bol zákon č. 114/1998 Z. z. o sociálnom zabezpečení vojakov, čo znamenalo, že od 1. mája 1998 sa začalo na Slovensku uplatňovať sociálne zabezpečenie vojakov osobitným systémom, teda nezávisle od všeobecného systému sociálneho poistenia. Ďalšou systémovou zmenou prešlo sociálne zabezpečenie vojakov pri koordinácii a kreovaní osobitného systému aj pre ostatné ozbrojené zbory v SR, a to prijatím zákona č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov (ďalej len „zákon č. 328/2002 Z. z.“), ktorý je účinný doteraz.

V čom je kľúčový rozdiel medzi všeobecným systémom sociálneho poistenia a osobitným systémom sociálneho zabezpečenia vojakov?

Kľúčový rozdiel vychádza z osobitosti výkonu vojenskej služby. Profesionálny vojak z povolania musí v záujme služby vstupovať do činností so zvýšeným rizikom zdravotného poškodenia, čomu v sociálnom zabezpečení zodpovedá princíp výsluhy, pri ktorom sa zhodnocuje iba čas výkonu vojenskej služby. Každý profesionálny vojak a jeho služobný úrad prispieva odvodmi poistné-

ho na nemocenské zabezpečenie, úrazové zabezpečenie, výsluhový príspevok, výsluhový dôchodok, invalidný výsluhový dôchodok (okrem zdravotného poistenia) nie do všeobecného systému sociálneho poistenia, ale na osobitný účet v rámci nášho osobitného systému sociálneho zabezpečenia. Správcom osobitného účtu v rezorte ministerstva obrany je náš VÚSZ. Z neho sa potom vyplácajú jednotlivé zákonné dávky a služby sociálneho zabezpečenia.

Do akej miery je systém finančne vyrovnaný?

Aj keď v poslednom období sa počet aktívne slúžiacich profesionálnych vojakov ustálil, dlhé roky sa ich počet znižoval, teda klesal aj podiel ich odvodov a zároveň príjmov do nášho osobitného systému. Naopak, vojenských dôchodcov celkom prirodzene pribúdalo. Najvýraznejšie to bolo v období milénia, keď sa finalizovali fázy prípravy a realizácie profesionalizácie ozbrojených síl. Preto už vyše dvadsať rokov rozdiel medzi príjmami a výdavkami uhrádza rezort obrany zo svojho rozpočtu. Táto dotácia je zhruba vo výške 30 percent z celkových výdavkov na dávky a služby sociálneho zabezpečenia.

V akej štruktúre pracuje váš úrad?

Zo spomenutých 51 kolegov je päť profesionálnych vojakov a 46 zamestnancov vo verejnom záujme. Oddelenia sú rozdelené podľa úloh, ktoré VÚSZ vyplývajú zo zákona č. 328/2002 Z. z.

Svoje úlohy má oddelenie výsluhového zabezpečenia, oddelenie ostatných činností zabezpečuje zase úrazové či nemocenské zabezpečenie, výkon preventívnych rehabilitácií, rekreačnú starostlivosť, kúpeľnú starostlivosť a výplatu nákladov na pohreb.

Čo všetko patrí do výsluhového zabezpečenia?

Ťažiskový je predovšetkým výsluhový dôchodok, no patria sem aj pozostalostné dávky, teda vdovský, vdovecký a sirotsky výsluhový dôchodok. Do výsluhového zabezpečenia patrí aj invalidný výsluhový dôchodok, výsluhový príspevok, odchodné či úmrtné.

Kto má nárok napríklad na výsluhový príspevok?

Profesionálni vojaci, ktorí nedosiahli potrebnú minimálnu dĺžku služobného pomeru na vznik nároku na výsluhový dôchodok, čo je momentálne 25 rokov, no odslúžili dostatočne dlhý čas na to, aby im prináležal práve spomenutý výsluhový príspevok, teda 10 až 24 rokov. Je to zhruba 20 až 30 percent ich príjmu a má slúžiť ako podpora pri začlenení do ďalšieho života po ukončení služobného pomeru. Vypláca sa jeden až tri roky v závislosti od dĺžky trvania ich služobného pomeru.

Koľko percent z príjmu je vojenský výsluhový dôchodok?

Nie je to možné vyjadriť jednou vetou, lebo jeho výmer závisí od viacerých parametrov, predovšetkým od dosiahnutého vymeriavacieho základu a počtu rokov trvania služobného pomeru, ale orientačne je to od 37,5 do 65 percent uvedeného základu.

Koľko ľudí odchádza ročne z ozbrojených síl do systému výsluhového dôchodku?

Bežná odchodovosť v predchádzajúcich rokoch bola asi 500 až 600 profesio-

nálnych vojakov ročne. V roku 2022 ich bolo približne 800. V tomto roku sa chystá podľa našich informácií do výsluhy okolo tisíc vojakov. To sú silné ročníky vojakov, ktorých sme prijímali do ozbrojených síl pred vyše štvrtstoročím a je prirodzené, že po tom, ako si odslúžili svoje záväzky a odovzdali skúsenosti mladším, odchádzajú do zálohy, resp. do výsluhy.

„Naším cieľom pri poskytovaní dávok a služieb sociálneho zabezpečenia je znižovanie administratívnej záťaže a ústretový prístup.“

Čo všetko sa skrýva za úrazovým zabezpečením?

Profesionálny vojak, ktorý pri výkone štátnej služby utrpí služobný úraz, má nárok na úrazové zabezpečenie, do ktorého pri splnení zákonom stanovených podmienok patrí náhrada za stratu na služobnom plate, náhrada za bolesť, náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia, náhrada účelne vynaložených nákladov spojených s liečením či jednorazové mimoriadne odškodnenie. V tých najsmutnejších prípadoch je to aj náhrada nákladov spojených s pohrebom, náhrada nákladov na výživu pozostalých a jednorazové odškodnenie pozostalých.

V minulosti sa istá časť poberateľov výsluhových dôchodkov domáhala prehodnotenia ich výšky. V čom bol problém?

Niektorí poberatelia si mysleli, že ich dôchodky neboli správne vypočítané. Najmä pri zmenách zákonov v rokoch 1992, 1998 či 2002 prijaté nové právne úpravy reflektovali aktuálnu ekonomickú situáciu. Preto tí, ktorí odišli do dôchodku skôr, nadobudli dojem, že dôchodkové dávky im neboli priznané v správnej výške a cítili krivdu. Bez ohľadu na akékoľvek emócie sme výšku priznanej dávky vždy individuálne preverili a preskúmali súlad s právnymi predpismi, na základe ktorých im boli priznané. Tu musím upozorniť, ako to často zdôrazňujeme aj poberateľom dávok výsluhového zabezpečenia, že VÚSZ zákony nevytvára, ale ich vykonáva a realizuje v tej podobe, ako ich prijal zákonodarca.

Jednotlivé dávky a služby sociálneho zabezpečenia priznáva automaticky?

Nie. Všetky dávky, ktoré VÚSZ priznáva, a služby, ktoré poskytujeme, sú na žiadosť. Žiadosť o dávku alebo službu podávajú oprávnené osoby na podanie žiadosti v zmysle zákona, respektíve v prípade žiadosti o úhradu nákladov na pohreb podávajú žiadosť príbuzní zosnulého, ktorí pohreb zabezpečovali. Ku každej žiadosti treba doložiť zákonom stanovené podklady, ktoré overíme a potom predmetnú žiadosť v zmysle zákona vybavíme.

S akými otázkami sa na vás vojaci najviac obracajú o radu?

Najčastejšie sa zaujímajú o podmienky vzniku nároku na dávky sociálneho zabezpečenia, pýtajú sa na podmienky, kedy a ako im budú vyplácané dávky v rámci úrazového alebo nemocenského zabezpečenia. Všetky najdôležitejšie informácie sú zverejnené na webovej stránke úradu www.vusz.sk.

Vaše aktuálne plány?

Priebežne pracujeme na zdokonaľovaní nášho nového informačného systému, najmä na jeho rozvoji v nadväznosti na skúsenosti získané z aplikačnej praxe. Zároveň sa prostredníctvom neho snažíme znižovať administratívnu záťaž na poberateľov dávok, ako aj zamestnancov VÚSZ. Cieľom je poskytovať dávky a služby sociálneho zabezpečenia na adekvátnej úrovni pri dodržiavaní proklientského prístupu, ktorý vedie k spokojnosti všetkých príslušníkov ozbrojených síl a rezortu obrany. Najbližším projektom je koordinácia úloh medzi služobnými úradmi rezortu obrany a Národným centrom zdravotníckych informácií pri realizácii zavedenia elektronickej evidencie práceneschopnosti do praxe aj v našom rezorte.

Pavol Vitko

Foto: Ivan Kelement

TÉMA

Brigáda spoločnej podpory

Brigáda spoločnej podpory Ozbrojených síl SR zabezpečuje tretiu a štvrtú úroveň logistickej podpory pri vedení operácií OS SR na obranu územnej celistvosti, zvrchovanosti a nedotknuteľnosti štátnej hranice Slovenskej republiky. Vytvára, skladuje a distribuuje zásoby, pripravuje a poskytuje logistické podporné prvky, podieľa sa na výstavbe a príprave deklarovaných jednotiek v prospech NATO a EÚ so zameraním na prípravu špecifických logistických jednotiek na podporu vyšších stupňov velenia a bojiska. Koordinuje dopravno-zásobovací systém útvarov a zariadení ozbrojených síl vrátane plánovania prepravy vojsk po železnici, plánovania a koordinácie strategickú prepravu v prípade nasadenia jednotiek mimo územia SR. Zabezpečuje geografickú podporu, poskytovanie informácií o území, udržiavanie a rozvoj geografic-

kých a spravodajských spôsobilostí potrebných na plnenie úloh ozbrojených síl. Podieľa sa na realizácii podpory spojencov na území SR príjmom, usporiadaním a nasledujúcim presunom vojsk NATO na území SR v oblasti národnej logistickej podpory (zásobovanie, skladovanie, doplnenie, ubytovanie). Zabezpečuje prevádzku komunikačných, informačných a bezpečnostných systémov v prospech rezortu obrany a realizuje opatrenia na ich bezpečnosť; zabezpečuje komunikačné a informačné systémy (KIS) pre strategické a operačné miesta velenia a podieľa sa na zabezpečení KIS pre OS SR, pripravuje a poskytuje podporné prvky mobilných KIS na území SR aj v zahraničí. Podieľa sa na plnení úloh v čase výnimočného stavu alebo núdzového stavu a úloh medzinárodného krízového manažmentu mimo územia SR.

Predstavujeme novú brigádu

Na mape našich ozbrojených síl pribudol 1. septembra minulého roku nový subjekt: Brigáda spoločnej podpory Trenčín. Vznikla reorganizáciou a doplnením bývalej brigády bojového zabezpečenia. O zrode, prvých mesiacoch pôsobenia a ďalších plánoch viac s veliteľom brigády plukovníkom gšt. Jozefom Ševčíkom.

„**N**a budovaní novej brigády sme poctivo pracovali už od konca roku 2021,“ povedal a pokračoval: „Brigáde spoločnej podpory sa totiž na rozdiel od jej predchodkyne výrazne rozšírili štruktúry a spôsobilosti. Znamenalo to prepodriadenie útvarov a zložiek s veľmi rozmanitými spôsobilosťami, ktoré treba zabezpečiť v rámci velenia a riadenia brigády prakticky s nezvýšeným počtom profesionálnych vojakov a zamestnancov. V celkovom počte personálu podriadených útvarov sme sa stali čo do veľkosti a počtov porovnateľnou zložkou so vzdušnými silami. Brigáda bojového zabezpečenia mala čisto logistické spôsobilosti. Nová brigáda má spôsobilosti aj v oblasti informačných technológií, vojenskej dopravy a topografického zabezpečenia. Okrem všestranného logistického zabezpečenia III. úrovne (53. prápor poľných služieb Hlohovec a 405. opravárenský prápor Martin) nám pribudlo aj komplexné logistické zabezpečenie IV. úrovne (zásobovacie základne) prepodriadením 44. centra logistických služieb Trenčín (jeho súčasťou je aj Centrum testovania munície Nováky a Centrum metrológie, skúšobníctva a OTD Žilina) a zásobovacích základní, ako aj spojovacích spôsobilostí prepodriadením novovzniknutého 6. spojovacieho pluku Trenčín a aj vojenských topografov z Topografického ústavu Banská Bystrica.“

Čo je hlavnou úlohou brigády a ako ju bude naplňovať?

Brigáda je v priamej podriadenosti náčelníka generálneho štábu. Je riadiacim, odborným, materiálovým a kontrolným orgánom koordinujúcim a zabezpečujúcim plnenie úloh v oblasti logistiky, dopravy, KIS a geografickej polohy. Poslaním brigády je zabezpečiť velenie a riadenie podriadených útvarov a zariadení, ich odborné riadenie a kontrolu logistiky na všetkých stupňoch velenia a riadenia, zabezpečenie III. a IV. úrovne logistického zabezpečenia ozbrojených síl, odborné riadenie prevádzky, opráv v čase bezpečnosti,

v čase výnimočného či núdzového stavu, vojnového stavu a vojny. Ďalšou dôležitou úlohou brigády je zabezpečenie komplexného spojenia – stacionárneho prostredníctvom 61. spojovacieho práporu Trenčín a poľného, prostredníctvom 62. spojovacieho práporu Ružomberok, ktoré sú súčasťou novovzniknutého 6. spojovacieho pluku v Trenčíne. Bez služieb, ktoré pluk poskytuje, by OS SR nemohli plniť svoje úlohy nielen v posádkach stálej dislokácie, ale ani pri nasadení v poli a pri plnení operácií a úloh v zahraničí: komplexnú podporu OS SR vytváraním, skladovaním, zásobovaním a distribúciou zásob. Našou ďalšou úlohou je podieľať sa na výstavbe a príprave deklarovaných jednotiek v prospech

Podriadené útvary Brigády spoločnej podpory Trenčín:

- 4. pluk logistiky Trenčín (405. opravárenský prápor Martin, 53. prápor poľných služieb Hlohovec)
- 6. spojovací pluk Trenčín (61. spojovací prápor Trenčín, 62. spojovací prápor Ružomberok)
- Topografický ústav plk. Jána Lipského Banská Bystrica
- 701. centrum vojenskej dopravy Bratislava
- 41. zásobovacia základňa Nemšová
- 42. zásobovacia základňa Martin
- 43. zásobovacia základňa Zemianske Kostolány

41. zásobovacia základňa Nemšová

Jej úlohou je centrálné zásobovanie útvarov a zariadení Ozbrojených síl SR materiálom a technikou zásobovacej triedy (ZT) I, II a IV (potravin, výzbroj a náhradné dielce, konštrukčný a všeobecný materiál). Ďalej príjem a výdaj materiálu a techniky, ich fyzické prevzatie, účtovanie a spracovanie prevádzkovej dokumentácie, uskladnenie, odovzdanie koncovým užívateľom, či reklamačné konanie.

Výdaj materiálu a vystavenie účtovných dokladov (dispečingové požiadavky, nariadenia, rozdeľovníky, schválené požiadavky). Ale aj komplexná starostlivosť o centrálné skladovaný materiál a techniku DZ, CZ,

NATO so zameraním na prípravu špecifických logistických a spojovacích jednotiek na podporu vyšších stupňov velenia a komplexného bojiska. Našou úlohou je aj koordinácia dopravno-zásobovacích systémov útvarov a zariadení OS SR vrátane plánovania prepravy vojsk po železnici, plánovanie a koordinácia strategickej prepravy v prípade nasadenia jednotiek mimo územia SR, zabezpečenie geografickej podpory, poskytovanie informácií o území Slovenska, udržiavanie a rozvoj geografických spôsobilostí potrebných na plnenie úloh, KIS a spojenia pre OS SR.

Je formovanie brigády skončené?

Ešte nie. Nedávno 1. decembra 2022 do jej zostavy pribudol 6. spojovací pluk Trenčín, ktorý zabezpečuje komplexné komunikačno-informačné technológie a spojenie v prostredí celého rezortu. Ďalšia veľká zmena je naplánovaná na jeseň tohto roku, keď do štruktúry brigády pribudne Základňa výcviku a mobilizačného doplnovania Martin, ktorá zabezpečuje výcvik a vzdelávanie v OS SR a zároveň aj výcvik profesionálnych vojakov vysielaných na plnenie úloh v medzinárodnom prostredí. V súvislosti s tým musíme flexibilne reagovať a prispôbovať aj štruktúru velenia brigády.

Aké hlavné cvičenia, aké plnenie úloh čaká v tomto roku zložky brigády?

Od októbra minulého roku riadime operáciu European Shield, ktorá sa postupne transformuje na výcvikovú misiu EUMAM UA. V spolupráci s ostatnými zložkami ozbrojených síl vyčleňujeme na podporu výcviku tejto operácie asi

90 profesionálnych vojakov denne a tento počet plánujeme zdvojnásobiť. Okrem toho sa príslušníci brigády zúčastnia aj na medzinárodnom cvičení Strong Bastion v maďarskom Székesfehérvári a, samozrejme, aj na zabezpečení cvičenia Slovenský štít 23 a ďalších cvičení, na ktorých sa budú naše ozbrojené sily podieľať v tomto roku.

Aká je spolupráca brigády pri zabezpečovaní Mnohonárodného bojového zoskupenia NATO na Slovensku (MN BG SVK), čo prináša pre brigádu?

Už 6. júna 2022 bola na veliteľstve brigády vytvorená skupina plánovania a koordinácie podpory zahraničných ozbrojených síl na území SR, ako aj skupina RLS (reálnej logistickej podpory) umiestnená priamo v Centre výcviku Lešť. Jej hlavnou úlohou je zabezpečiť zber, vyhodnocovanie informácií a vzápätí plánovanie a koordináciu zabezpečenia logistickej podpory pre zahraničných partnerov. V spolupráci s ostatnými operačnými veliteľstvami priebežne zabezpečujeme plnenie požiadaviek zahraničných partnerov, ktorí sú dislokovaní v troch posádkach na území Slovenska. V tomto roku vznikne na veliteľstve brigády oddelenie riadenia logistických operácií na území SR. Oddelenie prevezme úlohy skupiny plánovania a koordinácie podpory zahraničných ozbrojených síl. Pre našu brigádu sú to všetko výborné skúsenosti pre pôsobenie v domacom i zahraničnom prostredí.

Za našou východnou hranicou na Ukrajine už rok prebieha vojnový konflikt. Aké sú hlavné poučenia, poznatky z neho pre slovenskú logistiku?

Poznatky z bojiska na Ukrajine sú vzhľadom na geografickú blízkosť neoceniteľné a treba ich okamžite aplikovať do našich operačných postupov na zabezpečenie a podporu jednotiek nasadených v konflikte. Od zabezpečenia jednotlivca na bojisku, jeho výstroja, výzbroje, komunikačných prostriedkov, cez zabezpečenie vysokej manévrovateľnosti zabezpečovacích – podporných jednotiek, zabezpečenie ich dostatočnej ochrany, až po plánovanie zásobovacích trás, dopravných a manipulačných prostriedkov potrebných na plnenie týchto úloh. Predpokladá to zabezpečenie vysokej flexibility personálu zodpovedného za riadenie spomínaných procesov. V súčasnom období, keď ukrajinská strana disponuje rôznorodou technikou a výzbrojou z mnohých krajín, nás, logistov, zaujíma, ako sa s týmito výzvami

zásob pre útvary a zariadenia OS SR a zásob pre deklarované jednotky (vedenie evidencie a účtovanie, inventarizácie, prekonzervácie, kontroly, obmeny, nakladanie s nepotrebným hnutelným majetkom štátu).

V Nemšovej majú okrem iného na starosti vystrojovanie príslušníkov OS SR vysielaných na plnenie úloh v zahraničí a novoprijatých príslušníkov; zabezpečenie profesionálnych vojakov súčiastkami naturálneho odievania prostredníctvom regionálneho Strediska naturálneho odievania. Zabezpečenie generálov a reprezentačných zložiek OS SR výstrojnými súčiastkami, zabezpečenie mobilizovania vojnového vytváraného útvaru, evidencia a distribúcia vojenských predpisov, odborná poradenská činnosť pri špecifikácii materiálu v prospech útvarov a zariadení OS SR, odborné prehliadky a odborné skúšky vyhradených technických zariadení, ale aj výrobu vysoko čistého kyslíka a dusíka pre letecké základne, či zabezpečenie preprav a sťahovania profesionálnych vojakov prostredníctvom distribučného strediska dopravy, materiálo-technické zabezpečenie akcií reprezentujúcich OS SR na verejnosti; logistické zabezpečenie mapami a tlačivami a uloženie bežných a pohotovostných zásob máp.

Ale taktiež činnosti v oblasti komplexného logistického zabezpečenia jednotiek plniacich úlohy mimo územia SR a poskytovanie poradenstva pri ich vysielaní do miesta nasadenia a počas nasadenia (v spolupráci so SCKM). Zabezpečenie komplexnej starostlivosti o materiál, jeho kompletizáciu a balenie pred odoslaním k jednotkám pôsobiacim v operáciách MKM, spoluprácu pri preprave, ošetrovaní a ďalšom nakladaní s materiálom po jeho presune z priestoru operácie na územie SR. Spracovávanie

požiadaviek na prepravu materiálu a osôb do priestoru operácie a ich zasielanie na odbor koordinácie presunov a preprav; zabezpečenie de-centralného obstarávania materiálu v súlade so schváleným zoznamom drobných tovarov a služieb.

42. zásobovacia základňa Martin

Jej hlavnou úlohou je skladová a zásobovacia činnosť v rámci hospodárenia s muníciou v prospech Ozbrojených síl SR a udržiavanie stanovenej výšky zásob pre deklarované jednotky. Komplexná starostlivosť, príjem, výdaj a skladovanie rakiet, pechotnej, delostreleckej a ženijnej munície pre útvary a zariadenia OS SR.

popasuje. Tak isto, ako si slovenský delostrelecký systém Zuzana 2 povedie v bojovom konflikte, najmä z hľadiska jeho logistického zabezpečenia. Skúsenosti z bojiska nás presvedčajú o potrebe neustálej starostlivosti o prepravnú a manipulačnú techniku, špeciálne nadstavby na logistickú podporu. Ale aj o nevyhnutnosti mať dôsledne vyškolený a vycvičený personál a vytváranie dostatočných zásob vybraných druhov materiálu.

Do výzbroje OS SR bude postupne prichádzať nová, ťažšia, rozmernejšia technika (tanky Leopard 2A4, bojové vozidlá CV-90, kolesové obrnené vozidlá Patria a niektoré ďalšie), jej preprava si vyžaduje nové vhodné ťahače, prepravníky. Aká je momentálna situácia v tejto oblasti, čo potrebujete na jej nápravu?

4. pluk logistiky Trenčín

Útvar ako výkonný orgán zodpovedá za komplexné velenie a riadenie svojich priamo podriadených útvarov (405. opravárenský prápor Martin, 53. prápor poľných služieb Hlohovec) a zabezpečuje III. úroveň logistickej podpory (zaistenie skladovania, sústredenia a distribúcie zásob do cieľových miest v priestore operácie).

Ozbrojené sily momentálne disponujú zastaranými ťahačmi na platforme T-815 a podvalníkmi P-50N. Z kategórie modernejšej techniky máme len tri súpravy ťahača s návesom NLN-60. Disponujeme teda prepravnou technikou, ktorá nám do určitej miery poskytuje len obmedzené možnosti, najmä v súvislosti so spomínanými modernizačnými projektami bojovej pásovej a kolesovej techniky v OS SR. Pripravili sme projekt na obstaranie súprav ťahačov s návesom s nosnosťou do 70 ton. Inšpirovali sme sa aj skúsenosťami Armády Českej republiky v tejto oblasti, skúsenosťami z medzinárodných cvičení a operácií a ďalších armád NATO. Môžem konštatovať, že brigáda spoločnej podpory je schopná a pripravená plniť všetky stanovené úlohy. Veľmi oceňujem pomoc a podporu, ktorú v tejto oblasti máme zo strany vedenia rezortu a náčelníka Generálneho štábu OS SR.

Pri vedení operácií OS SR (aj mimo územia Slovenska) zabezpečuje opravy a údržbu kolesovej, pásovej, špeciálnej techniky a podporu pri vyslobodzovaní poškodenej techniky. Ďalej pluk poskytuje podporu hostiteľskej krajiny (HNS) pre sily a prostriedky členských krajín NATO nasadených na území SR.

Pri vedení operácií na obranu zvrchovanosti a územnej celistvosti SR poskytuje manipulačné, zásobovacie, dopravné spôsobilosti a poľné služby. V rámci domáceho krízového manažmentu poskytuje pluk pomoc orgánom štátnej správy, samosprávy a obyvateľstvu pri ohrození života a majetku počas krízovej situácie a pri odstraňovaní následkov krízovej situácie. Jeho priamo podriadenými útvarmi je okrem spomínaných práporov v Hlohovci a Martine aj 4. rota podpory Nemšová.

53. prápor poľných služieb Hlohovec

Jeho poslaním je byť pripravený na nasadenie podľa požiadavky NATO a EÚ s časom pohotovosti stanoveným triedou

Základňa má podriadené muničné sklady: MS Sklené, MS Rašov a MS Trenčín. Zabezpečuje uskladnenie vyčlenených, centrálnych a depozitne uložených zásob materiálu ZT V (munície), uskladnenie muničných a nemuničných elementov, plnenie opatrení súvisiacich s uvádzaním muničných skladov do pohotovosti a mobilizačnej pripravenosti, ako aj plnenie úloh v oblasti obrannej infraštruktúry a výcviku.

Komplexná starostlivosť a skladovanie materiálu v zásobovacích triedach I-V pre potreby MS, vedenie evidencie materiálu MS ZT I-V, skladovej evidencie. Opravy výzbrojnej a pozemnej techniky, protitankových a protiletadlových raketových kompletov a optických prístrojov. Opravy špeciálnej ženínej a spojovacej techniky, výrobu terčového manévru a opravy učebno-výcvikových zariadení. Úlohou príslušníkov základne sú aj odborné prehliadky a odborné skúšky vyhradených technických zariadení a metrológie. Sledovanie kvalitatívneho stavu munície, realizácia a vyhodnocovanie skúšok munície. Komplexné zabezpečenie OS SR metrológiou v oblasti PHM a PK. Zameriavajú sa aj na kontrolu technického stavu, revízie, údržba a opravy palivových hospodárstiev.

43. zásobovacia základňa Zemianske Kostolány

Príslušníci základne majú na starosti príjem materiálu ZT III (pohonné hmoty a mazivá) z výrobných závodov, skladovanie a výdaj do veľkokapacitných a malokapacitných prostriedkov útvarov a zariadení Ozbrojených síl SR.

Starajú sa o udržiavanie a ošetrovanie dispozičných, operačných centrálnych a depozitných zásob materiálu ZT III v prospech útvarov

a zariadení OS SR. O realizáciu decentrálnych nákupov a dodávok technického materiálu ZT IV (konštrukčný a všeobecný materiál) a zásobovanie uvedeným materiálom. Uskutočňujú komplexné kontroly technického stavu palivových hospodárstiev v OS SR v zmysle platných zákonov a noriem.

Medzi ich úlohy patrí aj čistenie, defektoskopia, tlakovanie a litrovanie nádrží PHM vrátane spracovania litrovacích tabuliek. Robia kontroly kvality PHM v základni pri prijíme, skladovaní a výdaji. Kontrolujú kvalitu dlhodobu uložených zásob PHM v útvaroch. Vykonávajú kontrolné rozbery nebezpečných odpadov pri prijíme, podávanie návrhov na ich zhodnotenie alebo likvidáciu. Ale majú na starosti aj použitie prostriedkov potrubnej dopravy pri krízových situáciách na produktovode respektíve ropovode. Zabezpečujú prepravy materiálu ZT III pre OS SR automobilovou a železničnou dopravou.

701. centrum vojenskej dopravy Bratislava

Zodpovedá za komplexné dopravné zabezpečenie v rámci ozbrojených síl vrátane odborného riadenia prvkov vojenskej dopravy na operačnom, taktickom a strategickom stupni.

Plánuje a koordinuje strategickú prepravu v prípade nasadenia jednotiek mimo územia Slovenska, koordinuje dopravnú-zásobovací systém útvarov a zariadení OS SR vrátane plánovania prepravy vojsk po železnici. Okrem toho zodpovedá za koordináciu presunov a preprav ozbrojených síl členských štátov NATO cez územie Slovenska.

pripravenosti na zabezpečenie velenia operačných zásob a zabezpečenie všestrannej logistickej podpory síl vyslaných na vedenie spoločných mnohonárodných vojenských operácií. Ale aj na zabezpečenie všestrannej logistickej podpory kdekoľvek v rámci SR, na poskytnutie vojenskej podpory orgánom štátnej správy pri vedení nevojenských pomocných operácií.

Prápor sa v čase núdzového stavu podieľa na plnení úloh krízových situácií a asistenčných úloh, na podporu štátnych orgánov vyčleňuje potrebné a špecifické sily a prostriedky so zameraním na manipulačné, zásobovacie a prepravné spôsobilosti a poľné služby. Na území SR okrem iného zabezpečuje plnenie úloh bojového zabezpečenia a zabezpečenia HNS poskytnutím zásobovacích a prepravných spôsobilostí, poľných služieb a prijatie spojeneckých síl v rámci kolektívnej zmluvy. Podieľa sa na výstavbe a príprave deklarovaných jednotiek v prospech NATO v rozsahu záväzkov SR podľa Národných cieľov so zameraním na prípravu špecifických logistických jednotiek na podporu vyšších stupňov velenia a bojiska. Má za úlohu plánovať, organizovať a vykonávať prepravu materiálu v súlade s existujúcimi štandardmi NATO na podporu operácií koalíčných síl NATO v celom spektre ich operácií. Medzi jeho schopnosti patrí preprava ťažkej techniky a PHM v dopravnej sieti operačnej oblasti na vzdialenosť 300 kilometrov v jednom alebo oboch smeroch, odsun v jednom kolobehu s použitím vlastnej prepravy. Koordinuje manažment plnenia úloh zásobovania a manipulácie s materiálom, poskytuje poľné služby pre podporované sily. Prápor

Pozostáva z odboru medzinárodných presunov a prepravy, ktorý sa člení na oddelenie medzinárodných presunov a prepravy, oddelenie plánovania a colného výkonu a oddelenie dispečerskej služby. Ďalej z odboru vnútroštátnych presunov a prepravy. Jeho oddelenie vnútroštátnych presunov a prepravy okrem iného zabezpečuje aj pravidelný výcvik v preprave po železnici pre jednotlivé vojenské útvary či školenia učiteľov Vojenskej poriadkovej služby. Oddelenie dopravnej infraštruktúry zasa spracováva požiadavky na výstavbu, modernizáciu, rekonštrukciu cestnej a železničnej infraštruktúry SR v súlade s vojenskými záujmami rezortu. Koordinuje plán komisionálnych prehliadok vojenských železničných vlečiek a z odborného hľadiska posudzuje ich technický stav.

je schopný zo svojich štruktúr vytvoriť rotu zásob, dopravnú rotu a rotu PHM.

Súčasťou práporu je aj organizačný prvok na vytvorenie práporu podpory nasaditeľných síl, ktorý vznikol súčasne so vznikom Brigády spoločnej podpory Trenčín 1. septembra 2022. Spomínaný prvok je momentálne v procese výstavby.

405. opravárenský prápor Martin

Jeho úlohou je podieľať sa na zabezpečení obrany SR, byť pripravený na zabezpečenie všestrannej technickej podpory kdekoľvek v rámci Slovenskej republiky. Ďalej na poskytnutie vojenskej podpory určeným orgánom štátnej správy pri vedení nevojenských operácií a riešenie krízových situácií.

Prápor robí opravy výzbroje, techniky a materiálu pre celé Ozbromé sily SR, je pripravený na nasadenie v záujmovej oblasti NATO a EÚ, na realizáciu bežných opráv, rutínnej a štandardnej údržby, podporu pri vyslobodzovaní poškodenej techniky v prospech síl vyslaných na vedenie mnohonárodnostných vojenských operácií. Zároveň aj na plnenie úloh v rámci podpory hostiteľskej krajiny (HNS) pre sily a prostriedky NATO na území Slovenska.

Jednotky práporu zabezpečujú opravy kolesovej a pásovej techniky, opravy výzbroje a techniky, opravy leteckých pozemných informačných systémov, opravy špeciálnej techniky PVO, opravy špeciálnej techniky EB a RPs, uvoľňovanie a odsuny techniky a odbornotechnický dozor (OTD).

Topografický ústav plk. Jána Lipského Banská Bystrica

Jeho úlohou je zhromažďovať, spracovávať a poskytovať informácie o území Slovenska. Udržiava a rozvíja geografické a spravodajské spôsobilosti potrebné na plnenie úloh ozbrojených síl.

Zabezpečuje geografickú podporu pri riešení krízových situácií rezortu obrany a posudzuje prvotné letecké snímkové materiály z hľadiska ochrany utajovaných skutočností.

Ústav zabezpečuje výrobu produktov pre potreby rezortu vlastnými silami, prostredníctvom dodávateľov a partnerov. Ich sortiment prispôsobuje aktuálnym požiadavkám rezortu. Tak isto aktívne pôsobí v oblasti štandardizácie mapových produktov, digitálnych informácií a ďalších foriem geopriestorových informácií o území. V oblasti zahraničnej spolupráce rozvíja dvojstranné vzťahy s topografickými a geografickými službami štátov NATO s cieľom dosiahnuť vzájomne výhodnú spoluprácu v oblasti výmeny mapových produktov, digitálnych informácií a skúseností.

44. centrum logistických služieb Trenčín

Súčasťou veliteľstva Brigády spoločnej podpory Trenčín je 3. rota podpory velenia a 44. centrum logistických služieb Trenčín. Centrum predstavuje v oblasti hospodárenia, využívania a nakladania s materiálom vrcholný úrad V OS SR s nadradenou odbornou pôsobnosťou voči útvarom a zariadeniam celých ozbrojených síl. Jeho súčasťou je aj Centrum testovania munície Nováky a Centrum metrológie, skúšobníctva a OTD Žilina.

6. spojovací pluk Trenčín

Jeho poslaním je komplexne zabezpečiť bezpečnú a nepretržitú prevádzku stacionárnych komunikačných a informačných systémov pre potreby zložiek rezortu, OS SR, vybraným štátnym rozpočtovým organizáciám a štátnym príspevkovým organizáciám, ktorých zriaďovateľom je MO SR.

Pluk okrem toho podporuje velenie a riadenie na miestach velenia strategického a operačného stupňa velenia OS SR poskytovaním služieb nasaditeľných informačných a komunikačných technológií pri plnení na území Slovenska, aj mimo neho. Jeho podriadenými útvarmi sú: Centrum služieb IKT (informačných komunikačných technológií) Trenčín, 61. spojovací prápor Trenčín a 62. spojovací prápor Ružomberok.

61. spojovací prápor Trenčín

Prápor (bývalá základňa stacionárnych komunikačných a informačných technológií) zabezpečuje podporu výstavby, prevádzku a rozvoj komunikačných systémov (rezortná telekomunikačná sieť, rezortná dátová sieť, stacionárna rádio-releová sieť, stacionárna rádiová sieť, satelitná sieť, sieť mobilných telefónnych prístrojov a vojenské poštové spojenie).

Rovnako aj podporu výstavby, prevádzku a rozvoj informačných systémov (informačné systémy jednotlivých užívateľov v rezorte), podporu výstavby, prevádzku a rozvoj bezpečnostných systémov KIS. Taktiež obstaranie a poskytovanie služieb KIS a poskytovanie odbornej podpory používateľom služieb KIS v rezorte MO SR.

Jednotlivé zložky práporu sú dislokované vo viacerých posádkach v rámci Slovenska. Takto sa im darí efektívne využívať zdroje pri zabezpečení podpory užívateľov služieb. Prápor celkom zabezpečuje prevádzku zariadení v 47 lokalitách na Slovensku. Niektoré z nich sa nachádzajú v náročných horských podmienkach, ktoré najmä v zimných mesiacoch kladú vysoké nároky na zabezpečenie prevádzky.

62. spojovací prápor Ružomberok

Útvar (bývalý ZaNKIS: Základňa nasaditeľných komunikačných a informačných technológií) zabezpečuje požadovanú úroveň interoperability s telekomunikačnými systémami jednotiek armád štátov NATO. Vytvára a poskytuje komu-

nikálne a informačné prostredie prostriedkami MOKYS, zabezpečuje tranzitný komunikačný systém pomocou tranzitných spojovacích uzlov, rádioreleových staníc a ďalších podporných prostriedkov.

Rovnako sa podieľa na zabezpečení spojenia pre spoločné operačné zoskupenie (SOZ) pri plnení obrany teritória SR podľa požiadaviek, zabezpečuje spojenie tranzitnými spojovacími prostriedkami MOKYS v rámci podpory operácií brigády a práporu, pri operáciách nevojenského charakteru sa podieľa na zabezpečení komunikačnej infraštruktúry pri podpore riešenia krízových situácií. Zabezpečuje aj spojenie pre jednotky vyčlenené do mierových misií, koalíčných síl NATO a EÚ podľa operačnej požiadavky v rámci SOZ sa podieľa na dopĺňaní a posilňovaní siete strategického národného komunikačného systému – rezortnej telekomunikačnej siete, zabezpečuje prípravu a vyčlenenie spojovacej jednotky (čaty) do brigády skupiny.

Jozef Žiak • Foto: autor, BSP

Brigáda spoločnej podpory Trenčín

Brigáda spoločnej podpory Trenčín (bsp) vznikla 1. 11. 2022 reorganizáciou Brigády bojového zabezpečenia v rámci pokračovania zmien v Ozbrojených silách SR. V jej podriadenosti je 4. pluk logistiky Trenčín, 6. spojovací pluk Trenčín, Topografický ústav B. Bystrica, 701. centrum vojenskej dopravy Bratislava, 41. zásobovacia základňa Nemšová, 42. zásobovacia základňa Martin a 43. zásobovacia základňa Zemianske Kostolany.

Hlavné úlohy brigády bojového zabezpečenia:

- podľa dostupnosti zdrojov rozvíjať komplexnú prípravu brigády v poskytovaní logistickej podpory pri obrane SR;
- výcvik a rozhodujúce výcvikové aktivity zamerať na udržanie dosiahnutých spôsobilostí, získavanie / rozvíjanie nových spôsobilostí príspevkov bsp deklarovaných na plnenie úloh záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných zmlúv a prijatých CS 2021;
- udržať spôsobilosti predurčené do eNRF a splniť úlohy prípravy určených spôsobilostí do V4 EÚ BG (STAND-BY 2023);
- podporiť poskytovanie HNS pre zahraničné OS v rámci MN BG SVK;
- podieľať sa na zabezpečení HNS poskytnutím prepravných, opravárenských, zásobovacích, spojovacích spôsobilostí, poľných služieb a koordi-

náciu prepravy v rámci RSOM pri prijatí spojeneckých síl v rámci kolektívnej zmluvy.

Popis znaku:

Znak má tvar gotického štítu so zlatou bordúrou. V zelenom poli je znázornený neuzatvorený kruh končiaci v troch štvrtinách šípkou, ktorá znázorňuje neustály a nekonečný kolobeh zabezpečenia podporných úloh v prospech ďalších operačných zoskupení a útvarov.

Zo šípky vychádza zlaté písmeno L, ktoré vyjadruje súbor spôsobilostí a opatrení na všeobecnú a spoločnú podporu a zabezpečenie pre ďalšie jednotky v rámci ozbrojených síl so zameraním na odborné činnosti – riadiace, odborné, materiálové a kontrolné orgány koordinujúce a zabezpečujúce plnenie podporných úloh. Zároveň symbolizuje aj určitú záštitu a ochranný dohľad nad zabezpečením a subvenčnou podporou všetkých súčastí rezortu obrany.

V hlave znaku je v zelenom poli veľkými písmenami žltej farby umiestnený v prvom riadku názov vojenského zväzku BRIGÁDA SPOLOČNEJ PODPORY a v druhom riadku miesto jeho dislokácie TRENCÍN.

Dr. Imrich Purdek, PhD.
Vojenský historický ústav

M2A2 ODS-SA Bradley ide loviť ruské tanky

Americké stroje Bradley patria medzi prvé bojové vozidlá pechoty západnej výroby, ktoré Ukrajina dostala. Vozidlo začalo vznikať v 60. rokoch ako odpoveď na sovietske BVP-1. Od svojho vzniku však prešlo mnohými modernizáciami a sovietske vozidlá v mnohých ohľadoch prekonáva.

O možných dodávkach vozidiel Bradley Ukrajine sa začalo hovoriť koncom decembra. Už 5. januára USA oficiálne oznámili dodanie 50 kusov Bradley, 500 rakiet TOW a 250 000 kusov munície kalibru 25 mm. Prešli len dva týždne a 19. januára Washington oficiálne oznámil poskytnutie ďalšej várky, tentoraz 59 vozidiel Bradley, 590 rakiet TOW a 295 000 kusov 25 mm granátov.

Na každé vozidlo tak pripadá dodávka 10 rakiet TOW a 5 000 kusov munície pre kanón. Na rozdiel od niektorých iných typov techniky, ktoré boli prisľúbené, ale ich dodávky nie sú zatiaľ možné, Bradley vypravili na Ukrajinu prakticky okamžite a prvé z nich dorazili už koncom januára a začiatkom februára. Navyše ide o stroje M2A2 ODS-SA, čo je jedna z najmodernejších verzií. Od najnovších M2A3 sa líšia len v malých detailoch.

Reakcia na BVP-1

Podme však od začiatku. Vývoj tohto stroja sa začal už v roku 1963 v reakcii

na sovietsky stroj BVP-1, ktorého vývoj prebiehal zhruba v rovnakom čase. Dizajnéri museli splniť viacero požiadaviek. Nové vozidlo muselo byť rovnako rýchle ako nové tanky M1 Abrams, aby s nimi dokázalo držať krok. Muselo byť schopné prepravovať pechotu a záro-

veň dokázať ničiť tanky na veľkú vzdialenosť.

Vývoj bol veľmi zdĺhavý a komplikovaný a tak prvá verzia M2 Bradley vstúpila do služby až v roku 1981. Vozidlo dostalo meno po americkom generálovi Omarovi Bradleyovi, ktorý bojoval v druhej svetovej vojne a v roku 1949 sa stal prvým predsedom Zboru náčelníkov štábov. Zomrel práve v roku 1981.

M2 Bradley má pancier odolný proti projektilom kalibru 14,5 mm. Stroj mal aj schopnosť plávať, ale až po namontovaní pomocných člnových stien na boky trupu. Posádka bola trojčlenná a v korbe mohol prepravovať šesť vojakov. Stroj niesol základnú výzbroj, ktorá sa až dosiaľ prakticky nezmenila. Vo veži je kanón Bushmaster M242 kalibru 25 mm. Ten je nabitý automaticky z dvoch zásobníkov – v jednom je 70 kusov prierezného streľiva, v druhom 230 trieštivých granátov. Strelec si volí muníciu stlačením príslušného gombíka. Okrem týchto 300 nábojov pripravených v zásobníkoch priamo na streľbu je vo vozidle uložených ďalších 600 gra-

nátov pre 25 mm kanón. Spolu s ním je vo veži koaxiálne uložený guľomet M240C kalibru 7,62 mm so zásobou 2 200 nábojov.

Žihadlo menom TOW

Na spomínaný boj proti tankom nesie Bradley na veži dve odpaľovacie zariadenia pre rakety TOW s tým, že pre ďalšie rakety je úložný priestor v korbe. Základným rozdielom medzi verziou M2 a nasledujúcou M2A1 z roku 1986 bolo použitie rakiet TOW 2. Tie majú oproti predchádzajúcej verzii rakety vylepšené navádzanie, motor i väčšiu hlavicu.

Prvá verzia rakety TOW mala maximálny dosah 3 750 m, hmotnosť hlavice 3,9 kg a priereznosť maximálne 630 mm ocele. Nová raketa TOW 2, ktorú používajú súčasné verzie Bradley, má hlavicu s hmotnosťou 5,9 kg a priereznosť 900 mm ocele. Existuje vo viacerých variantoch – BGM-71D je základná verzia TOW 2, BGM-71E je vďaka tandemovej hlavici optimalizovaná na ničenie tankov s reaktívnym pancierom a BGM-71F zasa ničí tanky útokom zhora na najslabší pancier. Tá posledná má dosah až 4 500 metrov.

Už v roku 1988 sa objavila verzia M2A2, ktorá dostala možnosť namontovania dodatočného reaktívneho panciera na pôvodnú hliníkovú korbu, čím sa odolnosť vozidla zvýšila aj proti projektilom kalibru 30 mm. Dodatočný pancier dostala aj veža. Narástla však aj hmotnosť, z 25 na 30 ton. Bradley tým tiež stratil schopnosť plávať.

Počas prvej vojny v Iraku zničili Bradley svojimi raketami viac nepriateľských tankov ako Abramsy svojimi kanónmi. V boji sa stratilo 20 vozidiel, ale iba tri zničil protivník, 17 bolo zasiahnutých vlastnou streľbou! Preukázala sa však snaha amerických konštruktérov klásť dôraz na prežitie posádky. Straty na životoch boli napriek viacerým zničeným vozidlám malé, čo sa v prípade BVP nedá povedať.

M2A2 ODS-SA

dĺžka: 6,55 m
šírka: 3,6 m
výška: 2,98 m
hmotnosť: 34 250 kg
rýchlosť: 61 km/h
posádka: 3 + 7
výzbroj: 25 mm kanón, 7,62 mm guľomet,
2 rakety TOW

Na základe bojových skúseností vznikla verzia M2A2 ODS (Operation Desert Storm). Stroj dostal nové digitálne navigačné systémy, laserový diaľkometer a informačný systém o situácii na bojisku. Pribudli infračervené identifikačné panely, ktoré mali zabrániť streľbe do vlastných radov. Počet prepravovaných vojakov sa vďaka účelnejšiemu usporiadaniu vnútorného priestoru zvýšil na sedem.

Najnovšia verzia M2A3 sa objavila v roku 2000. Dostala ďalšie vylepšenia pasívnej i aktívnej ochrany a je plne digitalizovaná. M2A2 ODS-SA sa od tejto verzie líši len tým, že veliteľ nemá samostatný optický zameriavač, ktorý M2A3 má. Verzia pre Ukrajinu tak má digitalizované ovládanie vozidla i streľby a umožňuje integrovať vozidlo do siete celej formácie. Posádka tak má

k dispozícii informácie od všetkých ostatných vozidiel, prípadne aj od iných prepojených prostriedkov.

M2A2 ODS-SA má aj titánom vylepšenú ochranu strechy. Hmotnosť stúpila na 34 ton. Vozidlo poháňa motor s výkonom 600 konských síl, s ktorým dosahuje maximálnu rýchlosť 61 km/h. Dokáže prekonať zákopy široké 2,5 m a prekážky vysoké 0,9 m.

Novinka pre US Army

Americká armáda sa momentálne chystá na prechod na verziu M2A4. Tá má vylepšený podvozok, ktorý sa pri doterajšom navyšovaní hmotnosti nijako neupravoval. Dostala aj výkonnejší motor a novú prevodovku. To všetko má nielen zlepšiť mobilitu, ale aj odolnosť proti výbuchom mín tým, že sa zväčší svetlá výška vozidla. Odolnosť zvýši aj nová rušička náloží odpaľovaných na diaľku. Pribudla aj nová elektronika a hasiaci systém. M2A4 však nevyrábajú nanovo, ale upravujú zo starších existujúcich vozidiel. V roku 2025 by mali dostať aj systém aktívnej obrany schopný zničiť protitankové rakety. Ten vychádza z izraelského systému Iron Fist a momentálne sa testuje. To sú však úpravy, ktoré sa vozidiel pre Ukrajinu netýkajú.

Dosiaľ bolo vyrobených 6 785 vozidiel Bradley. Najväčším používateľom s viac ako 6 200 kusmi je, samozrejme, americká armáda. Štyristo kusov kúpila Saudská Arábia a 32 vozidiel má Libanon. Vlni objednalo 89 kusov Chorvátsko a najnovším používateľom sa teraz stala Ukrajina.

Miroslav Barič

Francúzsko dodá AMX

Francúzsko poskytne Ukrajine vozidlá AMX-10 RC v bližšie nespresnenom menšom počte – hovorí sa o jednom prápore. Niektorí odborníci tieto stroje radia medzi kolesové tanky. Dôvodom je tanková veža s kanónom kalibra 105 mm, ktorú toto šesťkolesové vozidlo nesie. Jeho úlohami vo francúzskej armáde je však prieskum v nebezpečných oblastiach a palebná podpora iných jednotiek, nie tankový

boj. Aj RC v označení znamená Roues-Canon, čiže kolesový kanón. Ide teda skôr o samohybné delo.

Hmotnosť AMX-10 RC môže byť od 16 do 22 ton, v závislosti od stupňa pancierovej ochrany. Maximálna rýchlosť je 85 km/h na ceste a 40 km/h v teréne. Posádka je štvorčlenná a okrem 105 mm kanóna so zásobou 38 kusov munície má k dispozícii dva guľomety kalibra 7,62 mm a 12,7 mm.

Text: Miroslav Barič, TASR

Nemecko posielala Mardery

Zároveň s oznámením dodávok amerických strojov Bradley informovalo aj Nemecko, že dodá Ukrajine 40 svojich bojových vozidiel pechoty Marder. Rovnako ako v prípade Bradley ide o pásové vozidlá, ktoré majú trojčlennú posádku a prepravujú ďalších šesť vojakov. Ich maximálna rýchlosť je 65 km/h.

Marder vznikol ešte v 70. rokoch, no postupne ho ďalej vyvíjali a modernizovali – napríklad doplnením odpaľovacieho zariadenia pre protitankovú raketu MILAN s dosahom 3 000 metrov. Inak tvorí výzbroj vozidla kanón kalibra 20 mm s 1 250 granátmi a guľomet kalibra 7,62 mm s 5 000 nábojmi. Nemecká armáda teraz svoje Mardery postupne vyradzuje a nahrádza strojmi Puma.

Sea Sparrow pre Buk

Najnovší balík americkej vojenskej pomoci za 2,8 miliardy dolárov obsahuje prvýkrát aj rakety Sea Sparrow. RIM-7 vyvinuli ešte v 60. rokoch na základe rakiet vzduch-vzduch AIM-7 Sparrow pre použitie na vojnových lodiach. Kým tie neskôr na lietadlách nahradili rakety AIM-120 AMRAAM, vývoj rakiet Sea Sparrow pokračoval samostatne. Používajú sa dodnes, no pôvodný Sparrow už pripomínajú iba názvom.

Rakety Sea Sparrow boli upravené na použitie v moderných vertikálnych odpaľovacích systémoch. Ich hmotnosť je 230 kg, z toho 41 kg tvorí výbušná hlavica. Rýchlosť rakety je 4 250 km/h a jej dosah 19 km. Okrem lietadiel dokáže ničiť strely s plochou dráhou letu a niektoré typy rakiet. Ukrajina ich bude používať z odpaľovacích zariadení systémov Buk, ktoré boli na tento účel upravené. Ukrajina má okolo 70 systémov Buk, no tie začínali čeliť nedostatku munície.

Nebo chránia Patrioty

Ukrajina začína dostávať najlepšie systémy protivzdušnej obrany, aké má Západ k dispozícii. Koncom decembra minulého roka sa USA zaviazali dodať jednu batériu Patriotov a vzápätí na začiatku januára sľúbilo ďalšiu aj Nemecko. Americká batéria by mala byť vo verzii PAC-3, ktorá je účinná proti balistickým raketám na vzdialenosť 50 km a do výšky 20 km. Nemecký systém je vo verzii PAC-2/PAC-3, ktorý má proti lietadlám účinnosť na vzdialenosť 160 km a do výšky 24 km.

Celá batéria s radarmi, riadiacimi prvkami a odpaľovacími zariadeniami je umiestnená na prívesoch a jej príprava do bojovej pozície trvá približne 30 minút. Systém Patriot dokáže naraz ostreľovať deväť cieľov.

Budú mať navádzané bomby?

USA na prelome rokov zvažovali dodanie súprav JDAM, ktoré menia klasické neriadené bomby na presne navádzané zbrane. Skratka znamená Joint Direct Attack Munition, čiže Spoločná munícia pre priamy letecký útok. Spoločná znamená, že na jej vývoji sa podieľalo americké letectvo i námorníctvo.

Súprava JDAM pozostáva z troch častí – navádzacieho systému, ktorý pracuje na princípe súradníc GPS, pozdĺžnych plutiev na tele bomby, ktoré zlepšujú jej schopnosti plachtiť a ovládacích krídeliek na konci bomby. Vyrába sa v rôznych veľkostiach a používa sa na bombách s hmotnosťou od 500 libier (227 kg) po dvetisíc libier (910 kg). Úprava na použitie pri ukrajinských bombách sovietskej výroby by tak nebola zložitá. Súradnice cieľa sa dajú zadať na zemi pred štartom, takže ani úpravy ukrajinských lietadiel by neboli potrebné. Bomba vybavená JDAM vie pri správnom odhodení doplachtiť až na vzdialenosť 28 km.

Armáda dronov

Ukrajina plánuje tento rok investovať do dronov takmer 550 miliónov dolárov. Na ich dodanie už uzatvorila 16 zmlúv s ukrajinskými výrobcami. Ukrajinská aj ruská armáda používajú vo vojne na Ukrajine širokú škálu bezpilotných lietadiel na prieskumné a útočné operácie. Ukrajina získala značné dodávky dronov od zahraničných partnerov. Tí jej poskytli rôzne bezpilotné lietadlá od tureckých dronov Bayraktar TB2, ktoré možno vyzbrojiť raketami, po nórské prieskumné drony Black Hornet vážiace len 33 gramov. Kyjev sa však teraz snaží podporiť domácu výrobu, aby dokázal vybudovať celú armádu dronov. Ukrajinská armáda oznámila, že začne v rámci svojich ozbrojených zložiek zakladať spoločnosti na výrobu útočných dronov. Rezort obrany dostal žiadosti navrhujúce výrobu až 75 rôznych bezpilotných leteckých prostriedkov. Po konzultácii s generálnym štábom a ozbrojenými silami a po testoch uzatvorilo ministerstvo obrany 16 štátnych zákaziek s ukrajinskými výrobcami dronov.

Doktor na padáku

Pred zoskokom
na letisku Prostějov
v roku 1963

„Ako budúci maturant som bol v roku 1951 na študentskej brigáde na Trati Družba na východnom Slovensku. Prišli tam dvaja poručíci s piatimi pásikmi na rukáve, boli to poslucháči

Vojenskej lekárskej akadémie a agitovali za vstup do tejto školy. Inšpirovalo ma to a prihlásil som sa,“ spomína rodák z Bindta na Spiši plukovník v. v. MUDr. Bohumil Bočkay.

Počas štúdia v gymnáziu v Gelnici sa začala jeho cesta k vojenskému zdravotníctvu.

Cestou na prijímacie pohovory do Hradca Králové dostal inšpiráciu aj na paravýcvik. „Asi v Ostrave nad ráno pristúpil do nášho kupé výsadkár v plnej zbroji. Poľná uniforma, červený baret, samopal, útočný nôž. Všetko mi imponovalo. A ešte viac ma presvedčil rozhovor s ním.“ Aj preto ešte v druhom ročníku vysokej školy absolvoval parašutistický výcvik

vo Zväzarme pod vedením vtedajšieho majstra sveta v parašutizme Zdena Kaplana. Po skončení školy bol vyradený ako nadporučík a dostal sa na postgraduálne štúdium vo Vojenskej nemocnici Košice. Na záver štúdia mal možnosť ísť za hlavného lekára do Boleťic, Janovic nad Úhlavou alebo Prešova do výsadkového práporu. „K výsadkárom ma to ťahalo najviac. Navyše, mal

som za sebou výcvik vo Zväzarme a tí dvaja vojenski medici, ktorí ma pred rokmi agitovali na vstup do vojenskej lekárskej akadémie, sa po jej ukončení stali výsadkovými lekármi. Tak som nastúpil do 65. výsadkového práporu Prešov,“ spomína plukovník Bočkay, ktorý v lete tohto roku oslávi už 90 rokov. Hneď ho čakal šesťtýždňový preškolicovací kurz výsadkára a na jeho konto pribudlo ďalších šesť zoskokov. V Prešove sa však dlho neohrial, lebo už nasledujúci rok 1960 sa útvar presťahoval na Moravu do Holešova. A o rok nasledovalo ďalšie sťahovanie do Prostějova, kde vznikol 7. výsadkový pluk zvláštneho určenia.

Prvý alebo posledný

V rámci služby vo výsadkovom vojsku postupne rástol počet zoskokov, ktoré absolvoval v rôznych výcvikových priestoroch v Čechách počas výcviku útvaru i na celoarmádnych cvičeniach. Cez deň, aj v noci, v každom ročnom období. Celkom sedem desiatok. Plukovník Bočkay bol dosť ľahký a preto v rámci útvaru skákal buď ako prvý alebo posledný. Aby sa pri lete do neho nezamotal rýchlejšie skácauci ťažší kolega. Najťažší zoskok? „Bolo to v rámci výcviku. Vyskočil som a záložný padák sa mi nie a nie otvoriť. Hlavou mi prebehlo, len aby sa mi nezaplietol do hlavného padáka. Prežíval som poriadny stres.“

Dodnes nezabudol na nočné zoskoky na severe Čiech. Dozvedel sa, že na doskokovej ploche sú sušiaky na ďateľinu a seno. Cez deň ich vidno, ale v noci veľmi nie. „Skákal som ako prvý, aby som potom mohol zabezpečovať plochu. Doskočil som pomedzi sušiaky a potom sme sa ich spoločne s veliteľom doskokovej plochy usilovali zvaliť, aby sa na nich nemohli výsadkáři zraníť. Bol to boj o čas, ale nakoniec všetko dobre dopadlo. Aj keď vtedy mi veľmi do reči nebolo.“

Vo Vyškove bolo veľké cvičenie aj so záložníkmi a volali mu, že sa niečo stalo. Skočil do sanitky a prišiel na doskovú plochu. Jeden zo záložníkov sa po zoskoku dusil. Stačilo mu uvoľniť zapadnutý jazyk a bol v poriadku. Vždy to však nebolo také jednoduché. Ale to, že lekár skáče spolu s jednotkou, malo veľmi pozitívny vplyv na všetkých vojakov. Aj jeho medicínske rady brali potom oveľa vážnejšie. Videli, že zvládne to, čo oni, a tak ich dokáže pochopiť lepšie ako lekár, ktorý by neskákal. Lebo takmer pri každom zoskoku jednotky sa niečo udialo. Najmä drobné poranenia, ale aj podvrtnuté nohy.

Zapletené padáky

K výsadbáckému životu patria aj tragické udalosti. Nevyhol sa im ani plukovník Bočkay. Na jeseň 1960 sa stal smrteľný úraz pri nočných zoskokoch na letisku Holešov. Pri kontrole počtov po zoskokoch zistili, že jeden nováčik chýba. Chýbal aj jeho sestra, ktorá ho prišla navštíviť a pozorovala zoskoky. Iskričku nádeje vkladali do toho, že možno zoskočil niekde bokom. Našli ho až za svitania, ale už mŕtveho v zemiakovom poli. Chyba na padáku.

Na jeseň v roku 1962 bol výsadbáckový prápor v dôsledku Kubbánskej krízy doplnený na plné počty vojakmi zo zálohy. Vo VVP Vyškov došlo pri stmelovacom cvičení k hromadnému nočnému bojovému zoskoku celého práporu. Všetko prebiehalo bez väčších problémov. Až po sústreďení vojakov v zhromaždisku sa zistilo, že chýbajú dvaja záložníci z Galanty. Vraj dokonca bratrance. „Až keď si niektorí z vojakov spomenul, že sa im zdalo, ako sa niečo blízko nich príliš rýchlo rútilo k zemi, začínali sme tušiť, že sa nestratili. Preto za úsvitu časť roty nastúpila na doskokovú plochu. Po krátkom hľadaní ich našli ležať v poli vedľa seba so zapletenými padákmi,“ hovorí. Na margo zimných zoskokov spomína, že boli zaujímavé a medzi vojakmi obľúbené. Sneh síce prikryl terénne nerovnosti, ale terén bol prehľadný, lebo stromy nemali lístie. A aj dopad je mäkkší, keď je dostatok snehu.

Plukovník Bočkay pripomína, že v bývalom 7. výsadbáckom pluku zvláštneho určenia dôkladne školili zdravotníkov. Boli v každej skupine hĺbkového prieskumu. Venovali ich príprave veľkú pozornosť, aby vedeli poskytnúť prvú pomoc kolegom. Lebo pri plnení úloh bola celá skupina odkázaná sama na seba.

S výsadbákmi sa stretával aj po príchode do Trenčína na veliteľstvo Východného vojenského okruhu. Výsadbári boli vtedy na Slovensku len v Prešove. Vždy ho veľmi pekne prijali, vedeli o jeho výsadbáckej minulosti. V Trenčíne pôsobil štrnásť rokov v rôznych pozíciách zdravotnej služby až po funkciu náčelníka zdravotnej služby okruhu a neskôr aj Armády SR.

K prevzatíu ocenenia Zlatý odznak výsadbáckého veterána blahoželá plk. v. z. P. Švelka

Pri zrode Žilinčanov

Po vzniku Armády SR mal ďalšiu možnosť stretnúť sa s výsadbákmi. Po rozdelení federálnej armády vznikol v Žiline predchodca dnešného 5. pluku špeciálneho určenia – 3. špeciálny odriad pod velením plukovníka Jozefa Tučeka. A zriadenie zdravotnej služby v ňom mal na starosti práve plukovník Bočkay. Ne-

To, že lekár skáče spolu s jednotkou, malo na všetkých vojakov veľmi pozitívny vplyv. Aj jeho medicínske rady brali oveľa vážnejšie, keď videli, že zvládne to, čo oni.

skôr prišiel do útvaru ďalší doktor na padáku, dnes minister zdravotníctva brigádny generál v zálohe Vladimír Lengvarský.

„Čo mi dalo výsadbácké vojsko? V prvom rade pocit spolupatričnosti. Lebo po zoskoku musia všetci spolupracovať,

inak nespĺnia uložené úlohy. Vzájomná pomoc bez ohľadu na hodnosť. Keď sme po zoskoku šliapali napríklad cez Drahanskú vrchovinu na Morave, aj my, dôstojníci, sme niesli tanier mínometu, hlaveň či rádiostanicu. Veď desaťčlenná skupina vysadená do tyla sa mohla spoľahnúť len sama na seba. Mala zdravotníka, ktorý musel vedieť pomôcť. Aj pichnúť injekciu. Preto som ako útvary lekár presadil, aby mali prax u mňa na ošetrovni a videli ošetrenie, zvykli si na krv,“ hovorí plukovník Bočkay.

Je rád, že sa pri stretnutiach v Klube vojenských výsadbákov stretáva s bývalými kolegami. Teší ho, ak sa k nemu hlásia bývalí vojaci v základnej službe, ktorí s ním slúžili v Prešove, Holešove či Prostějove. Tak ako pri poslednom stretnutí klubov výsadbákov na trenčianskom letisku v septembri minulého roka. Plukovník v. v. MUDr. Bohumil Bočkay tam od predsedu Klubu vojenských výsadbákov Prostějov generálporučíka v. v. Ondreja Páleníka prevzal Zlatý odznak výsadbáckého veterána. Blahoželal mu prezident Klubu vojenských výsadbákov SR plukovník v. z. Pavel Švelka. S úctou spomína aj na Medailu čti náčelníka Generálneho štábu Armády ČR, ktorú prevzal pred dvoma rokmi v Prostějove.

Jozef Žiak

Foto: archív B. B.

Účastníci stretnutia Klubu vojenských výsadbákov SR a ČR na trenčianskom letisku, 24. septembra 2022

Vojenské púte v roku 2023

Pre záujemcov o účasť na púťach s Ordinariátom OS a OZ SR v roku 2023 oznamujeme, že v tomto roku sa uskutočnia nasledovné púte:

✖ 63. medzinárodná vojenská púť do Lúrd vo Francúzsku

termín: 10. – 16. mája 2023

(účasť v rámci osobného voľna)

doprava: autobusmi

účastnícky poplatok: 210 eur

forma úhrady: bude oznámené písomne po zaradení kandidáta do zoznamu

stravovanie: počas cesty tam a späť individuálne, počas pobytu v Lurdoch

polpenzia

uzatváranie prihlášok: 28. február 2023

✖ 17. národná púť Ordinariátu OS SR a OZ SR do Ríma a Vatikánu v Taliansku

termín: 17. – 23. septembra 2023

(účasť v rámci osobného voľna)

doprava: autobusom

účastnícky poplatok: 290 eur

forma úhrady: bude oznámené písomne po zaradení kandidáta do zoznamu

stravovanie: počas cesty tam a späť individuálne, počas pobytu v Ríme

polpenzia

uzatváranie prihlášok: 31. mája 2023

✖ 30. medzinárodná vojenská púť z Varšavy do Čenstochovej v Poľsku

termín: 4. – 14. augusta 2023

počet účastníkov – profesionálnych vojakov: upresní pozývajúca strana,

účasť v rámci služobnej cesty: asi 10 profesionálnych vojakov

doprava: služobným autobusom MO SR

stravovanie a ubytovanie: zabezpečuje pozývajúca strana

špecifická požiadavka: iba profesionálni vojaci

uzatváranie prihlášok: 31. máj 2023

✖ Cyrilo-metodské stretnutie Vojenských ordinariátov SR a MR v Zalavári v Maďarsku

termín: jún 2023 – bude upresnený

počet účastníkov: 40 (účasť v rámci osobného voľna)

doprava: autobusom

stravovanie: obed – vojenský guláš

uzatváranie prihlášok: 31. máj 2023

✖ 25. národná púť Ordinariátu OS a OZ SR do Levoče

termín: 1. – 2. júl 2023

doprava: služobnými autobusmi MO SR

účastnícky poplatok: (bude upresnený)

stravovanie: (bude upresnené)

ubytovanie: zabezpečené za poplatok

uzatváranie prihlášok: 31. máj 2023

✖ 2. pešia púť príslušníkov OS SR do Levoče peší pochod s celkovou dĺžkou 50 km

termín: 30. jún – 1. júl 2023

miesto nástupu: Prešov

doprava: do miesta nástupu silami a prostriedkami útvarov

ubytovanie: v poľných podmienkach

uzatváranie prihlášok: 31. mája 2023

✖ Národná púť do Šaštína

termín: 15. septembra 2023

počet účastníkov: 40 účastníkov zo Vzdušných síl OS SR (účasť v rámci osobného voľna)

prihlasovanie: telefonicky u dekana Vzdušných síl OS SR Zvolen

doprava: služobným autobusom

stravovanie: individuálne

uzatváranie prihlášok: bez prihlášok, hlásiť sa u dekana Veliteľstva vzdušných síl OS SR

Na púte sa musia záujemci čo najskôr prihlásiť prostredníctvom svojich vojenských, policajných, väzenských, hasičských a colných kaplánov.

Na stránke ordinariátu www.ordinariat.sk v časti «dokumenty/zahraničné aktivity» sa nachádza vzor prihlášky, ktorú treba vyplniť, potvrdiť a odovzdať svojmu príslušnému kaplánovi, alebo dekanovi, resp. ak nie je ustanovený, tak odoslať na príslušný Vikariát. Vybraní účastníci budú včas vyozumení.

Vyplnenú záväznú prihlášku, odsúhlasenú a podpísanú veliteľom (nadriadeným) je potrebné čo najskôr zaslať prostredníctvom príslušného kaplána na príslušný vikariát. Prihlášky neposielať na ordinariát, ale na príslušné vikariáty. Uprednostnení budú účastníci v uniformách OS a OZ SR.

Spoločné špecifické podmienky pre účastníkov na púťach:

- príslušníci OS – OZ SR v aktívnom služobnom pomere alebo v zálohe: povinná rovnosť
- všetci: povinné individuálne poistenie cestovných a liečebných nákladov na cestu a pobyt
- platný cestovný pas, alebo OP
- na cestu je potrebné čerpať dovolenku, náhradné voľno a pod.
- finančné zabezpečenie: individuálne vreckové

■ Novým zástupcom veliteľa vzdušných síl je brigádny generál Pavol Tököly, bývalý náčelník Štábu pre podporu operácií Generálneho štábu OS SR. Predchádzajúci zástupca veliteľa vzdušných síl brigádny generál Ladislav Dovhun sa stal náčelníkom Vojenskej kancelárie prezidenta SR.

■ Národná rada SR 2. februára schválila návrh na aktualizáciu súhlasu s prítomnosťou zahraničných ozbrojených síl členských krajín NATO na slovenskom území. Súhlas s prítomnosťou zahraničných vojakov sa rozšíri na ozbrojené sily Švédska a Fínska. Národnostné zloženie Mnohonárodnej bojovej skupiny NATO na Slovensku by sa tak mohlo meniť, celkový maximálny počet vojakov zostáva 3 000.

■ Na prelome januára a februára sa v Akadémii ozbrojených síl gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši uskutočnil kurz boja zblízka. Do jedného z fyzicky najnáročnejších kurzov v ozbrojených silách sa zapojili štrnásť kadeti.

■ Počas štvordňového nácviku si topoľčianska 1. mechanizovaná brigáda Pozemných síl OS SR a jej priamo podriadené zložky od 6. do 9. februára komplexne precvičili proces činnosti pri zaradení vojakov, zamestnancov a prostriedkov do skupín pri zavádzaní do bojovej pohotovosti.

■ Centrum vzdelávania Akadémie ozbrojených síl generála M. R. Štefánika Liptovský Mikuláš od 26. septembra do 10. februára zorganizovalo 29. dôstojnícky kurz pre absolventov vysokých škôl. Nastúpilo doň 78 profesionálnych vojakov a vojačiek Ozbrojených síl SR. V piatok 10. februára ukončilo kurz ďalších 28 účastníkov v ôsmich vojenských odbornostiach.

■ Veliteľ pozemných síl genmjr. Ivan Pach sa 31. januára rozlúčil s odchádzajúcim náčelníkom oddelenia bezpečnosti a ochrany informácií pplk. Jánom Brezulom, ktorý je od 1. februára príslušníkom Veliteľstva Síl pre špeciálne operácie OS SR. Z veliteľstva pozemných síl odišiel aj vedúci starší dôstojník – špecialista oddelenia spravodajstva a elektronického boja mjr. Slavomír Janeček, ktorý po 26 rokoch ukončil pôsobenie v ozbrojených silách.

Jubileum poddôstojníckej akadémie

Ozbrojené sily SR si slávnostným nástupom pripomenuli dvadsiate výročie vzniku poddôstojníckej akadémie v martskej Základni výcviku a mobilizačného doplnovania. Zúčastnili sa na ňom veliteľ pozemných síl generálmajor Ivan Pach, hlavný poddôstojník Ozbrojených síl SR štábný nadrotmajster Marcel Kaniak a ďalší hostia. Hlavný poddôstojník venoval poddôstojníckej akadémii slovenskú vlajku, ktorá viala počas jeho pôsobenia na veliteľstve v operácii ISAF v afganskom Kábule. Pod-dôstojnícka akadémia je určená na vzdelávanie a prípravu profesionálnych vojakov, najmä poddôstojníkov, na výkon služby s cieľom pripraviť ich na vedenie a výcvik ďalších vojakov.

Pamätný kríž náčelníka Generálneho štábu Ozbrojených síl Slovenskej republiky

Vojenský kríž Pamätný kríž náčelníka Generálneho štábu ozbrojených síl Slovenskej republiky je vojenské rezortné vyznamenanie Ministerstva obrany Slovenskej republiky. Bol zriadený v roku 2004 a má tri stupne rozlíšené farbou kovu. V III. stupni má bronzovú farbu, v II. stupni striebornú farbu a v I. stupni zlatú farbu.

Vojenské vyznamenanie udeľuje náčelník Generálneho štábu Ozbrojených síl Slovenskej republiky profesionálnemu vojakovi, príslušníkovi ozbrojených síl cudzieho štátu, kolektívu osôb, štátnemu občanovi Slovenskej republiky alebo cudzincovi na návrh príslušného veliteľa, náčelníka, riaditeľa, alebo na návrh právnickej osoby s profesijným vzťahom k ozbrojeným silám alebo bez návrhu.

Popis vyznamenania: Pamätný kríž je dvojstranné vyznamenanie tvaru kríža.

Lícna strana: ramená kríža tvoria obrisy štyroch obrátených dvojíc slovanských bojových sekier (bradatíc). Každá z dvojíc je umiestnená na vrchole štvorca, čím vytvárajú symbolický kríž. Kríž je podložený dvoma skríženými blat-

nickými mečmi. Uprostred je na oblý uhol postavený štvorcový medailón, ktorý je vyplnený červeným smaltom. V medailóne je biely dvojramenný kríž. V hornej časti kríža je pripevnený krúžok na jeho zavesenie na prevlečnú stuhu. Veľkosť kríža je 35 mm.

Zadná časť: obdobná ako lícna strana, ale na medailóne je znak Ozbrojených síl Slovenskej republiky a na ľavej spodnej sekere je miesto na vyrazenie identifikačného čísla. **Stuha:** prevlečná, hodvábná, široká 38 mm s farebnými pruhmi modro-bielo-červeno-bielo-červeno-bielo-červeno-bielo-modrými. Pruhy sú široké 12,5 – 1,5 – 2 – 1,5 – 3 – 1,5 – 2 – 1,5 – 12,5 mm.

Stužka: zodpovedá stuhe s rovnakým počtom pruhov a na jej ľavej strane je miniatúra medailónu.

Rozeta: má tvar kruhu s farebnou kombináciou prevlečnej stuhy a na zadnej strane má neihlicový pripínací mechanizmus. Jej

priemer je 5 mm a výška 10 mm.

Autorom vyznamenania je Peter Valach.

Dr. Imrich Purdek, PhD. • Vojenský historický ústav

Všeobecná mobilizácia rakúsko-uhorskej armády v auguste 1914

Titulná strana časopisu Živena pripomínajúca sarajevský atentát

Došlo tak k realizácii variantu, ktorý bol v rakúsko-uhorských vojnových a mobilizačných plánoch označovaný ako „B“ (teda Balkán, vojna proti Srbsku, resp. Čiernej Hore). Po oboznámení sa s ruskou zainteresovanosťou vo vojne na strane Srbska a eskaláciou konfliktu v nasledujúcich dňoch však bolo treba počítať s plánom boja na dvoch frontoch (B+R). A na jeho realizáciu bola potrebná všeobecná mobilizácia rakúsko-uhorskej armády.

Vojna vypukla

Do konca prvej polovice roka 1914 žili jednotky rakúsko-uhorskej armády v posádkach svojím ustáleným a dobre známym pracovným režimom, ktorý takto fungoval aj v predchádzajúcich desaťročiach. V apríli tohto roka bol napríklad ako dôverný dokument vydaný dislokačný prehľad jej jednotiek a neskôr dokonca tlačou vyšli prepoziecie pre každoročné záverečné cvičenia. Výcvikový rok radikálne narušil sarajevský atentát 28. júna 1914,

Mesiac po atentáte na následníka trónu Františka Ferdinanda d'Este a jeho manželku rakúsko-uhorská monarchia pod tlakom Nemecka vyhlásila 28. júla 1914 vojnu Srbsku.

ku ktorému došlo po skončení cvičenia niektorých vyšších jednotiek rakúsko-uhorskej armády v Bosne a Hercegovine.

26. júla 1914, necelý mesiac po atentáte, boli veliteľstvá jednotlivých jednotiek rakúsko-uhorskej armády informované o vyhlásení čiastočnej mobilizácie proti Srbsku s tým, že jej prvým dňom bude 28. júl 1914. Vojna vypukla.

Toto nariadenie spôsobilo v posádkach aj na Slovensku veľký rozruch a vzniklo množstvo debát medzi dôstojníkmi i mužstvom. Napríklad veliteľ 6. zboru generál Svetozar Boroevič musel dokonca v tento deň písomne zakázať, aby sa o dôležitých veciach hovorilo cez telefón. V Nitre zasa došlo k chybe telegrafistu na tamojšom poštovom úrade. V texte telegramu pre tamojšie posádkové veliteľstvo úradník vynechal dôležité písmeno „B“ (znamenajúce operačné nasadenie rakúsko-uhorských vojsk „len“ proti Srbsku a Čiernej hore).

Všeobecná mobilizácia

Všetky uvedené mobilizačné opatrenia sa napriek určitému znepokojeniu predbežne netýkali ani bratislavského V. a ani košického VI. zboru rakúsko-uhorskej armády, ktoré boli dopĺňané z územia dnešného Slovenska. V nasledujúcich hodinách, keď informácie prenikli aj na verejnosť, medzi miestnymi mužmi podliehajúcimi brannej povinnosti ešte žila iskierka nádeje, že predsa len nebudú rukovať.

Situácia sa však vzhľadom na eskaláciu konfliktu v relatívne krátkom čase zmenila. Panovník František Jozef vydal 28. júla 1914 známy manifest K mojim národom, ktorý bol o dva dni neskôr publikovaný aj v Národných novinách. A všeobecná mobilizácia rakúsko-uhorskej armády proti Rusku a Srbsku s Čiernou Horou (plán R+B) bola vyhlásená 31. júla 1914. Ako prvý mobilizačný deň bol určený 4. august 1914.

Na uliciach miest a obcí sa už onedlho objavili mobilizačné vyhlášky vydané aj

v slovenskom jazyku. Tí, ktorých sa mobilizácia týkala, sa mali najneskôr do 24 hodín „pohnúť“ z miesta bydliska k určitému náhradnému veliteľstvu (výstrojnej stanici), pričom na cestu mohli zdarma využiť železničnú alebo lodnú dopravu. Presné údaje, kam majú narukovať, mali uvedené vo vojenskej knižke. Mobilizácii podliehali aj kone, ktoré mali takisto ich majitelia odovzdať. Neuposlušnosť rozkazu sa malo trestať podľa platných zákonov. Analfabetom v obci prečítal rozkaz farár, učiteľ, alebo ich patrične usmernili priatelia.

Už nasledujúceho dňa 1. augusta 1914 sa v svojich náhradných jednotkách vo veľkom počte začali hlásiť záložníci, majitelia zasa privádzali mobilizované kone. Dostupné ubytovacie kapacity v kasárňach boli pomerne rýchlo zaplnené. Mestá a obce sa premenili na veľké vojenské tábory. Niektoré jednotky preto museli presunúť na vidiek, alebo ich koncentrovať do budov, ktoré armáde poskytli mestá, župy alebo cirkev. Išlo napríklad o školy, telocvične, kláštory,

Rakúsko-uhorský generál A. Arz von Straussenburg prevzal velenie 6. zboru 4. septembra 1914

Spoločná fotografia aktívnych a záložných dôstojníkov delostreleckého pluku 14 v kasárňach na Tehelnom poli v Bratislave. Záber vznikol v štvrtý mobilizačný deň, teda 7. augusta 1914. Aktívni dôstojníci majú uniformy vo farbe „štučej šedi“ (vizuálne svetlé), zatiaľ čo záložní sú ešte v pôvodných modrých (tmavých). Jeden z dôstojníkov v hornom rade je dokonca odtiaľ ešte v civilu.

spolkové alebo kultúrne budovy atď. Existujú pritom mnohé hlásenia o poškodení alebo znečistení týchto budov vojskom, pričom vinník nebol vzhľadom na presuny jednotiek nikdy vypátraný.

Tento nápor pritom, pochopiteľne, spôsobil aj viaceré ďalšie improvizované riešenia. Vzhľadom na viaceré problémy došlo aj k situáciám, že si narukovaných niekoľko hodín nik z prezentačných komisií nevšimol a že sa vyspali pod holým nebom, čo v zásade nebol vzhľadom na letné počasie problém.

Hoaxy a fake news

Zo zachovaných archívnych dokumentov vyplýva, že záložníci, ktorí narukovali, sa v rámci denného zamestnania venovali viacerým aktivitám. Po vystrojení niekoľko dní absolvovali výcvik jednotlivca, neskôr výcvik v čate a rote. Z ďalších aktivít, ktoré velitelia náhradných jednotiek s mužstvom nacvičovali, možno spomenúť pochodové cvičenia, službu predných stráží, boj s bodákom, strelby na figuríny alebo terče. Teoretické vyučovanie prebiehalo v popoludňajších hodinách alebo počas oddychu. V rámci neho velitelia mužstvu vysvetľovali podstatu vojny, a to aj v slovenskom jazyku.

K ďalším problémom, ktoré museli riešiť velitelia oboch zborov, bol výskyt fám. Napríklad sa šírili neoverené informácie o presune francúzskych áut plných zlata do Ruska. V Bratislave 5. augusta 1914 preto ženisti pohotovo zatarasili most cez Dunaj, výsledkom čoho boli v meste veľké dopravné zmlčky a zápchy. Pátranie po autách plných zlata, do ktorého sa zapojilo aj žandárstvo a polícia, samozrejme, neprinieslo uspokojivý efekt. Nasledujúci deň si zapisovateľ vojnového denníka 5. zboru s úľavou zapísal, že konečne nastáva pokoj od

tých „motanic“. Išlo však len o dočasný postreh ovplyvnený odchodom do poľa, pretože vo vojsku i civilnom sektore fámy a mestské legendy bujnely naďalej.

Všeobecná mobilizácia znamenala pre vojenskú, ale aj civilnú správu obrovské množstvo administratívy. Jednotliví velitelia poľných jednotiek boli okrem toho nútení neraz deklarovať svoje vlastenectvo a cit k monarchii, a to pri viacerých príležitostiach. Konali sa napríklad rozličné fakľové sprievody civilných osôb, došlo k opätovnému skladaniu vojenskej prisahy a konali sa aj oficiálne rozlúčky s predstaviteľmi mesta, župy atď. Veliteľ 6. zboru v Košiciach generál Borojevič sa 6. augusta 1914 poďakoval úradom verejnej správy za hladký priebeh mobilizácie.

Vlastenci či nacionalisti?

Udalosti augusta 1914 ďalej podmienili vzrast prejavov maďarského nacionaliz-

mu a vlastenectva aj v civilnom sektore. Tie boli vo viacerých prípadoch namierené aj proti príslušníkom slovenského národného hnutia. Archívne sú napríklad podložené viaceré prípady, keď boli týmto podozrivým „panslávom“ povýbierané okná, boli zadržaní žandármi, alebo obťažovaní davom. Keď sa vyčerpal emocionálny náboj, boli spravidla prepustení.

Inak mobilizácia prebiehala v podstate bez problémov, čo sa odzrkadlilo aj vo viacerých správach reprezentantov vojenskej i civilnej správy. Drobné prejavu nesúhlasu majúce podobu protištátnych výrokov sa objavili napríklad v Prešove, Smoleniciach a inde. Ich autori boli neskôr súdení podľa zákonného článku 34 (urážka panovníka).

Po emóciami nabitých scénach lúčenia s príbuznými boli poľné jednotky na vojnových počtoch vlakmi transportované na front. Niektoré jednotky 6. zboru dosiahli pevnosť Przemysl už 7. augusta a okamžite sa presunuli do nástupových priestorov. Ďalšie jednotky tohto zboru pricestovali do pevnosti v priebehu nasledujúceho týždňa. O niekoľko dní neskôr, 11. augusta 1914, dosiahli Rzeszów v Haliči aj jednotky bratislavského zboru. Okamžite po ich odchode z posádok sa začali formovať ďalšie pochodové prápory označené číslom I. Mnohí zo záložníkov, ktorí narukovali v rámci všeobecnej mobilizácie potom s týmito prvými pochodovými jednotkami odišli na front, a viacerí z nich dokonca už v tom istom mesiaci padli v boji. Vzhľadom na obrovské straty, ktoré rakúsko-uhorská armáda utrpela v bojoch na ruskom i srbskom fronte v roku 1914, musela mobilizačná činnosť pokračovať aj ďalej. Už v nasledujúcom roku do kasární narukovali aj príslušníci ročníka 1865, teda 50-roční muži.

Mgr. Peter Chorvát, PhD.
Vojenský historický ústav

Rakúsko-uhorské poľné jatký na východnom fronte v roku 1915

Za dobrý pocit

Kríž úcty povstalcom

„Videl som, že viacerí žijúci odbojári sú oceňovaní neraz aj opakovane, ale na nežijúcich a menej známych povstaleckých bojovníkov sa akosi zabúda,“ porovnal plukovník v. v. Ján Díbala.

Ako sa predseda Klubu vojenskej histórie pri Posádkovom klube Trenčín a predseda Klubu trenčianskych historikov Slovenskej historickej spoločnosti pri Slovenskej akadémii vied pokúsil vyriešiť tento rozpor?

„Spolu s kolegami sme spomedzi desiatok bojovníkov navrhli na vyznamenanie 21 už zosnulých povstalcov.

Od podplukovníka v. v. Vincenta Bereca zo Zbehov (1912 – 1966, intendačná správa veliteľstva povstaleckej 1. čs. armády), cez plukovníka v. v. Štefana Čániho, rodáka z Báčskeho Petrovca (1900 – 1968, o. i. zodpovedný za stavbu a výzbroj povstaleckých pancierových vlakov), až po generálmajora v. v. Vojtecha Kováča zo Zvolena (1900 – 1983, veliteľ referátu opevňovacích prác veliteľstva povstaleckej 1. čs. armády). Ich služobnú činnosť sme sa usilovali podrobne preveriť. Veľmi nám pomohol Vojenský historický ústav, takže podklady boli spracova-

An-24: Každý má svoje meno

„Chcel som, aby si aj slovenská komunita žijúca v Prahe mohla uctiť pamiatku 42 vojakov a zamestnancov slovenského ministerstva obrany, ktorí zahynuli 19. januára 2006 pri návrate z operácie KFOR v Kosove,“ povedal nám Vojtech Čelko.

Vďaka iniciatíve dlhoročného predsedu Spoločnosti generála M. R. Štefánika v Českej republike sa aj tohto-ročného 19. januára vo vojenskom

kostole sv. Jána Nepomuckého na pražských Hradčanoch už siedmy raz konala zádušná svätá omša za našich zahynuvších. Celebroval ju hlavný vojenský kaplán Armády Českej republiky plukovník Jaroslav Kníchal, zúčastnil sa na nej vojenský pridelenec SR v Českej republike generálmajor Miroslav Kocian a ďalší predstavitelia slovenského života v Prahe. Tí pred omšou prečítali mená všetkých zahynuvších. „Je to veľmi dôležité, každý

z nich sa nejako volal, za každým bola jeho práca a pred ním život, ktorý sa tragicky skončil uprostred vojenskej služby,“ zdôraznil V. Čelko. Dodal: „Je to aj historická pripomienka našej novodobej česko-slovenskej vojenskej spolupráce. Veď v Kosove príslušníci Ozbrojených síl SR a Armády ČR pôsobili spoločne.“

Historik Čelko, ktorý žije v českej metropole od roku 1964, ako jeden z ťažiskových organizátorov sloven-

Neznámy odboj západný

„Na britskom vojenskom cintoríne Brookwood neďaleko Londýna som ostala šokovaná sama zo seba, ako je možné, že o západnom odboji v podstate nič neviem,“ spomenula Marta Majerčíková z Považskej Bystrice.

Aktuálna tajomníčka Pamätnej asociácie veteránov slobodného Československa so sídlom v Londýne po tom, ako v rodnom meste absolvovala základnú školu aj gymnázium, na Univerzite Konštantína Filozofa v Nitre vyštudovala komunikáciu a masmédiu. Neskôr sa však najviac venovala svojej škole tanca. A ako sa dostala do Británie? „Výcestovala som za svojou

laskou, manželom, ktorý si tam odišiel naplniť sen o práci v michelinskej reštaurácii a štúdiu hotelového manažmentu.“

Prostredníctvom slovenského veľvyslanectva sa zaujímali o krajský život v Londýne. „Keď nás pozvali na pietny akt do Brookwoodu, nevedela som, o čom je reč. Uvedomila som si, že o západnom odboji sme sa takmer nič neučili v školách a že na Slovensku je väčšina ľudí na tom zrejme rovnako. No po tom, ako som uvidela ten obrovský vojenský cintorín, z ktorého sa dala vnímať obrovská úcta, vrátane uznania zahynuvším česko-slovenským veteránom, bola som veľ-

V budovaní historického povedomia a národnej hrdosti máme čo-to doháňať. Predstavíme vám trojicu dobrovoľníkov, ktorí prispievajú k posilňovaniu tradícií a znalostí o našej vojenskej histórii, pričom odmenou je im dobrý pocit.

né na veľmi solídnej úrovni.“ Svedčí o tom aj skutočnosť, že generál Daniel Zmeko všetkým navrhnutým udelil in memoriam Pamätný kríž náčelníka Generálneho štábu OS SR III. stupňa – bronzový.

„Samozrejme, čakala nás ďalšia etapa práce – odovzdanie vyznamenaní,“ spomenie plk. J. Dibala. V októbri sa im podarilo pozvať na slávnosť do trenčianskeho Posádkového klubu pozostalých po prvých 15 hrdinoch. „Bolo to veľmi dojímavé, všetky rodiny boli dojaté, že si na ich príbuzných ešte vôbec niekto spomenul. Vyznamenania im prišiel odovzdať v mene generála Zmeka veliteľ trenčianskej Brigády spoločnej podpory plukovník

Jozef Ševčík. Zablahoželať prišiel aj tajomník Zväzu vojakov SR podplukovník v. v. Marian Mjartan.“ Za ďalšími rodinami vycestoval plk. Dibala s kolegami do Košíc, Svrčinovca či Bratislavy. Pravdaže, pohostenie či cesty riešili za svoje, no s úctou a dobrou vôľou. „Niekedy bolo dosť zložité vôbec získať adresy príbuzných, ale všetky stretnutia boli mimoriadne emotívne a krásne. Stálo to za to!“

No nielen to. Klub vojenskej histórie v Trenčíne organizuje mesačne prednášky, na ktoré prichádzajú desiatky záujemcov. Protifašistom osadili do desať pamätných tabúl a organizujú rôzne výstavy. Stále energický J. Dibala, ktorý už má 83 rokov, chodí o his-

tórii odboja prednášať, napríklad aj do domovov dôchodcov.

Plk. Ján Dibala bol spojárom, slúžil aj u chemikov a tyľárov, učil na vojenskej katedre bývalej Vysokej školy dopravy a spojov v Žiline a bol tiež riaditeľom odboru v niekdajšom Úrade pre výzbroj, techniku a materiál. Čo tohto muža, ktorý odslúžil v uniforme 42 rokov v technických funkciách, tak pritiahlo k vojenskej histórii?

„Aj to, že otec bol odbojár a strýka v Slovenskom národnom povstaní zranili. No predovšetkým je to prirodzený záujem a úcta. Dúfam však, že po nás čím skôr bude aktívna mladšia generácia, lebo...“

ského života v Českej republike zastupuje slovenskú komunitu v Prahe na pietnych aktoch pri príležitosti Dňa vojnových veteránov či porážky fašizmu. Bol editorom zborníka k 125. výročiu narodenia M. R. Štefánika a okrem všetkého iného aj zostavovateľom piatich publikácií. Sám proti moci. Desať ročníkov bol totiž koordinátorom literárnej súťaže pre stredoškóľakov EUSTORY zameranej na mapovanie odboja proti totalitám a každý druhý rok z tých najlepších prác vydal zborník. Historik, ktorý bol ocenený o. i. Radom Ľudovíta

Štúra I. triedy, bol tiež jedným z hlavných iniciátorov vztýčenia sochy generála M. R. Štefánika na pražskom Petříne, ktorú odhalili 30. augusta 1994.

„Prezentovať a popularizovať v Čechách slovenskú históriu, ktorá kráčala aj pražskými ulicami, je jedno z mojich životných poslaní,“ zhrnul Vojtech Čelko, ktorý nedávno spolu s Vladimírom Skalským vydal mapu Prahy s vyznačenými 92 slovenskými stopami. Vráťane tých vojenských, ktoré v metropole na Vltave zanechal napríklad hrdina Jozef Gabčík

mi dojatá. Rozhodla som sa, že chcem byť platná. Ponúkla som svoje služby. Hoci aj manuálne. Pri údržbe hrobov čs. veteránov, ktorí nepadli cez vojnu, ale zomreli po nej, no ako jediní majú hneď vedľa oficiálneho vojenského cintorína v Brookwoode svoje pohrebné miesta. O tie sa okrem zriaďovateľa vojenského cintorína stará aj Pamätná asociácia veteránov slobodného Československa.“

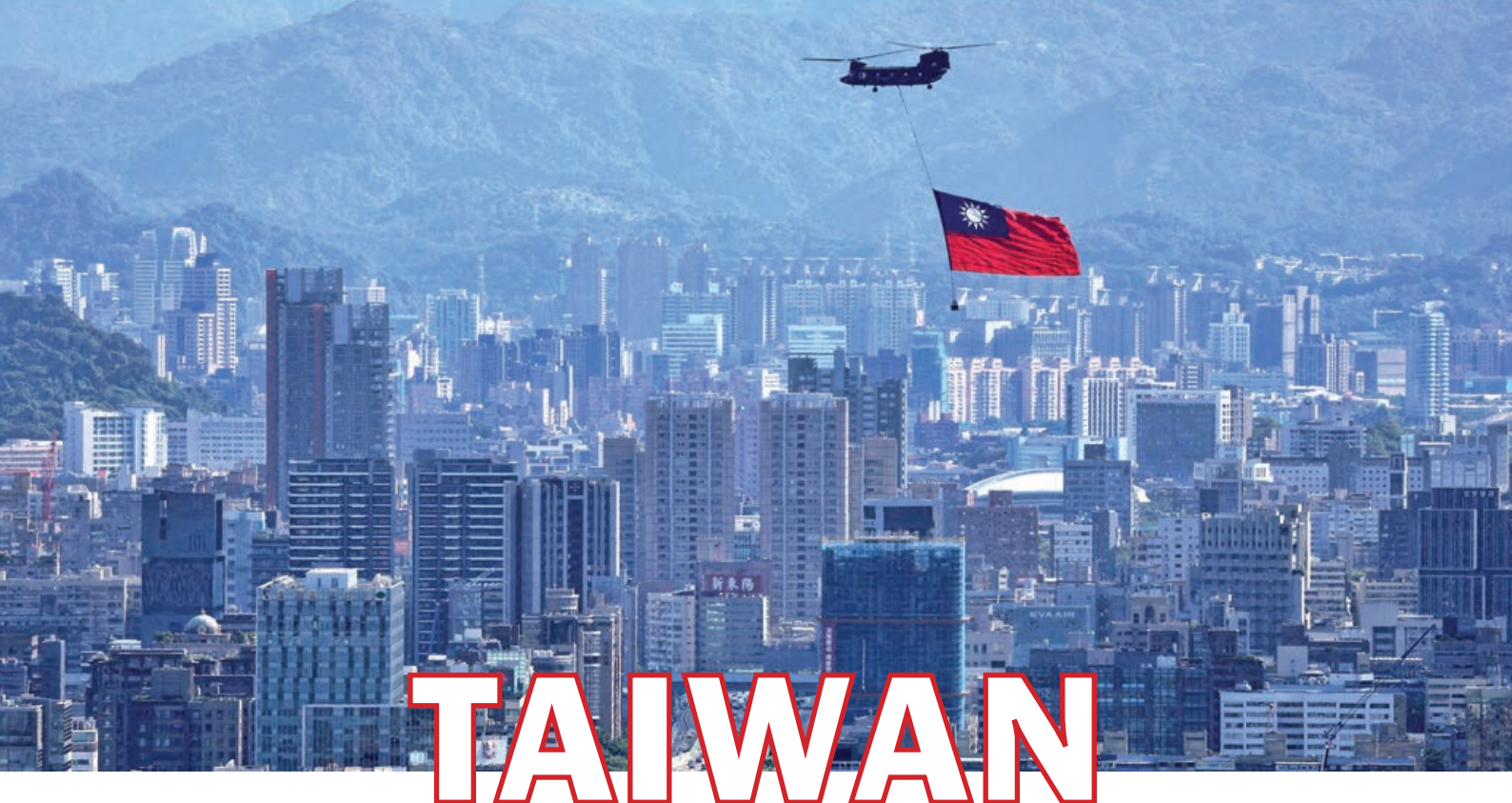
Keď predsedníčka asociácie Gerry Manolasová videla, aká je nadšená, ponuku Marty Majerčíkovej prijala. „Zblížili sme sa, získala som si dôveru a napokon ma zvolili za tajomníčku,“ spomenie. V Británii sa zapájala do organizácie rôznych pietnych podujatí. „Ešte pred covidom sme pripravili vybudovanie pamätníka čs. veteránom v Ná-

rodnom arboréte v strednom Anglicku, kde je takáto spomienka na jednotlivé spojenecké jednotky z druhej svetovej vojny, ale tá naša tam ešte chýba.“

Po ôsmich rokoch života v Británii a po tom, ako sa tam manželom Majerčíkovcom narodili dve deti, sa však vrátili na Považie. „Evidenciu či administratívu pre našu asociáciu zabezpečujem aj zo Slovenska,“ poznamená. No nielen to. „Spolu s manželom sme sa rozhodli, že naším poslaním bude hovoriť o západnom odboji aj u nás. Oslovovať chceme hlavne mladých,“ avizuje zanietená organizátorka. Keď napríklad na Slovensko pricestovala vnučka generála Františka Moravca, autora plánu atentátu na ríšskeho protektora Reinharda Heidricha, zorganizovala pri pamätníku Jozefa Gabčí-

ka v Poluvsí, kde vyrastal, pietny akt. Aj s prítomnosťou študentov. V jednej z považskobystrických škôl popri besede pripravovali s deťmi ku Dňu vojnových veteránov vlčie maky a chcú prispieť k tomu, aby sa toto podujatie stalo medzi školákmi tradíciou. Hrdinu západného odboja generálmajora Ivana Otta Schwarza z Bytče si chcú uctiť osadením Pamätnej tabule. No a napokon – pani Martu Majerčíkovú sme vo februári stretli pri debáte s žilinským gymnazistom Jakubom Fílekom a jeho pani profesorkou Alicou Virdekovou. Pri sumarizovaní podkladov na dejepisnú olympiádu sa zaujímali aj o uchovávanie pamiatky československých vojnových veteránov vo Veľkej Británii.

Pavol Vitko • Foto: autor

TAIWAN

medzi dvomi veľmocami

Zatiaľ čo väčšina sveta sleduje vývoj frontovej línie na Ukrajine, v trojuholníku vzťahov medzi Čínou, Taiwanom a USA narastá napätie, ktoré je čoraz častejšie označované za novú studenú vojnu.

Vekonomickej dimenzii sa prejavuje vo forme obchodnej vojny, vo vojenskej zasa rastúcimi výdavkami na zbrojenie všetkých strán a znepokojujúcimi vojenskými cvičeniami. Najväčšia eskalácia nastala v auguste minulého roka po tom, ako Taiwan navštívila predsedníčka snemovne reprezentantov amerického Kongresu Nancy Pelosiová. Čína v reakcii odpálila riadené strely ponad Tchaj-pej, preletmi dronov narušila vzdušný priestor niekoľkých ostrovov patriacich Taiwanu a vojenskými loďami prekročila stredovú líniu medzi Taiwanom a pevninou. Kvôli konfrontačnému správaniu všetkých zúčastnených strán sa nezdá, že by konflikt mohol v najbližšom čase znovu vychladnúť. To je obzvlášť znepokojivé najmä pre sústredenie svetovej produkcie mikročipov na Taiwan, ktorej narušenie má potenciál vyvolať globálnu ekonomiku.

Vnútná politika Číny

Asertívnu pozíciu Číny vysvetľuje okrem historických faktorov najmä konsolidácia moci prezidentom Si Ťin-pchingom, prebiehajúca od roku 2012. Si Ťin-pching obsadil najvyššie pozície čínskej komunistickej strany v novembri 2012 a prezidentský úrad v marci 2013. V tom istom roku začala Čína s výstavbou vojenských základní v Juhočínskom mori. Po ekonomickej stránke sa o rozvoj svoj-

ho globálneho vplyvu pokúsila spustením iniciatívy Novej hodvábnej cesty (Belt and Road Initiative), ktorá je základom Xiho zahraničnej politiky. V oblasti vnútornej bezpečnosti nastali najväčšie zmeny po roku 2015. Nová národná bezpečnostná legislatíva zmenšila priestor na nezávislé myslenie a občiansku spoločnosť a podrobila bežných občanov neustálemu sledovaniu. Pod zámienkou boja proti terorizmu a extrémizmu bolo viac než milión turkických moslimov z ujgurského etnika poslaných do reedukačných táborov na severozápade krajiny, čo sprevádzalo vážne porušenie ľudských práv. Svoje predstavy ohľadne Taiwanu zdôraznil prezident Xi v roku 2019, keď zopakoval svoju víziu jednej krajiny, ale dvoch systémov po vzore Hongkongu.

Pohľad z Taiwanu

Práve Hongkong však pre Taiwan slúži skôr ako zdroj pochybností než žiarivý príklad zjednotenia s pevninou. Zásahy Komunistickej strany Číny do občianskych slobôd a volebného systému Hong Kongu vyústili v roku 2020 do masívnych protestov. Čínske pokusy o zbližovanie Taiwan vníma skepticky a vytrvalo odmieta, za čo je do istej miery zodpovedná aj generačná a stranická obmena na poste prezidenta Taiwanu. Predchádzajúci prezident Ma Ying-jeou

bol kandidátom konzervatívnej strany Kuomintang (KMT), ktorá sa k otázke nezávislosti stavia dlhodobo rezervovane. Podporoval teda dobré ekonomické a politické vzťahy s pevninskou Čínou v súlade s konsenzom z roku 1992 medzi Komunistickou stranou Číny a KMT. V roku 2016 sa prezidentkou Taiwanu stala Tsai Ing-wen, ktorá je zároveň hlavou Demokraticko-progresívnej strany – hlavného rivala KMT. Tá odmieta predchádzajúcu interpretáciu konsenzu z roku 1992 a vo svojom inauguračnom prejave zdôraznila, že bude brániť suverenitu a územnú celistvosť Taiwanu a udržiavať vzťahy s pevninou v súlade s ústavou a relevantnou legislatívou. V reakcii na to Peking prerušil oficiálny kontakt s Taiwanom.

Záruky USA

Napriek vyhláseniam o nezávislosti je pre Taiwan obrovským problémom vojenská prevaha Číny. V prípade otvoreného konfliktu by mal iba malú šancu ubrániť sa a preto hľadá záruky svojej bezpečnosti u zahraničných partnerov, akými sú napríklad USA. Tie navonok uznávajú politiku jednej Číny a udržiavajú oficiálne vzťahy iba s pevninskou časťou. V roku 1979 však prijali zákon o vzťahu s Taiwanom, ktorý tvorí základ na neoficiálny kontakt s ostrovom. Ďalšie záruky týkajúce sa predaja zbraní a nenaliehania na vyriešenie otázky zjednotenia Číny boli prijaté v roku 1982. Tie tvoria základ dnešnej politiky strategickej dvojznačnosti. USA suverenity Taiwanu otvorene neuznávajú a nedávajú mu explicitné záruky vojenskej pomoci v prípade čínskeho útoku, ale udržiavajú s ním živé kontakty a pomáhajú mu budovať svoje ozbrojené sily (voči čomu Čína pravidelne protestuje). Vzhľadom na svoju geografickú pozíciu má Taiwan najväčší záujem o zbrane, ktoré sú schopné zabrániť vylodeniu čínskych vojsk. Nákupy od USA teda dlhodobo prioritizujú stíhacie letectvo, protivzdušnú obranu, strely s plochou dráhou letu a delostrelectvo.

Obchodná vojna

Počas Trumpovej administratívy došlo k čiastočnému vyostreniu vzťahov s Čínou, to malo ale stále viac ekonomický, než vojenský rozmer. Národná bezpečnostná stratégia z roku 2017 označila Čínu spolu s Ruskom ako aktérov, ktorí sú výzvou pre americkú moc, vplyv a záujmy a snažia sa poškodiť bezpečnosť a prosperitu USA. Vzhľadom na to sa Trumpova administratíva pokúsila o obmedzenie najväčšieho nástroja čínskeho vplyvu, obchodných vzťahov. Tie vnímal prezident Trump ako nevýhodné a na ich vyrovnanie nastolil clá na import z Číny v hodnote stoviek miliárd USD. Odvetné clá z čínskej strany vyústili do plnohodnotnej obchodnej vojny medzi dvomi veľmocami, ktorá poškodila aj globálne dodávateľské reťazce. Ďalšie ekonomické konflikty sa týkali obvinenia Číny z manipulácie s menou

„Hovoril som s prezidentkou Taiwanu Tsai Ing-wen. Podakoval som sa jej za gratuláciu k zvoleniu za prezidenta a ubezpečil som ju, že Taiwan a Česká republika zdieľajú hodnoty slobody, demokracie a ľudských práv a naše partnerstvo budeme naďalej posilňovať.“

generál Petr Pavel
novozvolený prezident Českej republiky

a obchodu s telekomunikačnou spoločnosťou Huawei – ktorej produkty sú na západe vnímané ako rizikové. Súčasťou súperenia s Čínou boli aj ďalšie predaje zbraní Taiwanu. Najväčšiu položku tvorilo 108 tankov Abrams vo verzii M1A2T a 66 stíhacích lietadiel F-16V. V roku 2020 získal Taiwan niekoľko stoviek kusov rôznych druhov riadených striel, 400 kusov protilodných Harpoon, 135 kusov AGM-84H SLAM-ER so schopnosťou zmeniť cieľ počas letu, alebo aj 64 kusov taktických balistických striel ATACMS vrátane jedenástich odpalovacích platforiem HIMARS.

Rok 2022

Najväčšie vyostrenie vzťahov nastalo v auguste 2022 po návšteve Nancy Pelosiovej, ktorá sa uskutočnila 2. augusta v rámci väčšej cesty po juhovýchodnej Ázii. Takmer okamžite po jej odchode spustila Čína rozsiahle vojenské cvičenia, ktorých cieľom bola demonštrácia sily a odradenie USA od väčších zásahov do otázky autonómie Taiwanu. Cvičenia sa uskutočnili v šiestich zónach okolo ostrova a ich súčasťou boli odpály balistických rakiet, streľby živou muníciou a nasadenie vzdušných aj námorných síl. Niekoľko balistických rakiet dopadlo aj do výsostnej ekonomickej zóny Japonska. Americký prezident Joe

Biden pôvodne návštevu Taiwanu Pelosiovej neodporúčal v záujme zachovania relatívne pokojných vzťahov. Napriek tomu však krátko po čínskej reakcii prekvapivo prehodnotil úmyselne nejednoznačné americké stanovisko, keď počas interview pre stanicu CBS vyjadril odhodlanie prísť Taiwanu na pomoc v prípade otvoreného konfliktu. Krátko predtým bol tiež schválený ďalší predaj radarových systémov a riadených striel Taiwanu v hodnote 1,1 mld. USD, čo si vyslúžilo ďalšie protesty zo strany Číny. Šlo o najväčší predaj zbraní Taiwanu počas Bidenovej administratívy. Súčasťou balíka bolo 60 protilodných striel Harpoon a 100 striel vzduch-vzduch Sidewinder. Jeden z najdiskutovanejších krokov proti Číne, ktorý však nie je nevyhnutne prepojený s taiwanskou otázkou, mal opäť ekonomický charakter. Bol ním zákaz exportu mikročipov a technológií na ich výrobu do Číny. Jeho prostredníctvom sa snažia USA obmedziť alebo aspoň spomaliť prístup Číny k špičkovým technológiám, potrebným na vývoj najmodernejších zbraní a umelej inteligencie.

Budúcnosť

Ďalší vývoj vzťahov okolo Taiwanu je otáznym, možnosť vojenskej invázie je však momentálne len málo pravdepodobná. Napriek tomu, že nedávne stiahnutie USA z Afganistanu mohlo pre jeho globálnych konkurentov pôsobiť ako signál slabosti, ruský pokus o trojdňové dobytie Ukrajiny môže byť naopak pre Čínu odstrašujúcim príkladom príliš sebavedomej vojenskej agresie. Čína zároveň ešte stále bojuje s pandémiou Covid-19 a napriek drastickým opatreniam sa nezdá, že situáciu dostane v dohľadnom čase pod kontrolu. Momentálne sa objavujú signály toho, že Čína, USA a Taiwan sú ochotní a schopní napätie deeskalovať. Joe Biden a Si Ťin-pching sa naposledy stretli novembri počas zasadnutia G20. Nedošlo síce k žiadnym prevratným zmenám, obe strany si však vyjasnili svoje „červené línie“ – nezávislosť Taiwanu pre Čínu, ohrozenie Južnej Kórei, Japonska a ďalších spojencov pre USA – a obnovili diskusiu ohľadne klímy a vzájomných obchodných vzťahov. Pokusy o zlepšenie vzťahov vidieť aj zo strany Taiwanu. V januári napríklad ponúkla prezidentka Tsai Ing-wen Číne pomoc so zvládaním prebiehajúcej vlny pandémie. Napriek tomu aj tento rok pokračujú rozsiahle vojenské cvičenia vo vodách okolo Taiwanu. Podľa Číny je ich cieľom testovanie bojovej pripravenosti a nácvik obojživelných operácií, dochádza však k prekračovaniu stredovej línie medzi ostrovom a pevninou, čo Taiwan vníma ako provokačné.

Tomáš Lalkovič
Analytický útvar MO SR

Uľahčujeme cestu do ozbrojených síl

Prijímací proces do ozbrojených síl sa od januára zmenil – cieľom bolo vyjsť v ústrety záujemcom o prácu. O novinkách sa zhovárame s podplukovníkom Jánom Šlosárom, náčelníkom odboru doplňovania a výberu personálu Personálneho úradu Ozbrojených síl Slovenskej republiky.

Od 1. januára 2023 sa zmenil systém doplňovania ozbrojených síl, prechádzame zo systému výberových konaní viazaných na konkrétnu funkciu na systém prijímacích konaní,“ hovorí pplk. Šlosár.

V čom je rozdiel?

Predovšetkým v tom, že ak záujemca splní podmienky prijímacieho konania, môžeme mu ponúknuť akúkoľvek funkciu, ktorá je preňho vhodná, nielen tú, ktorá bola vyhlásená v prijímacom konaní. Ak v minulosti záujemca neuspel na danú pozíciu, musel sa prihlásiť znova. Od januára je zavedený nový inštitút, tzv. evidencia spôsobilých žiadateľov. Jeho podstatou je, že ak občan splní podmienky a my pre neho nemáme voľnú vhodnú pozíciu, držíme ho v evidencii nasledujúcich 12 mesiacov. Počas tohto obdobia ho môžeme kedykoľvek prijať a nemusí sa hlásiť odznova a celý proces absolvovať ešte raz.

Ako v súčasnosti prebieha proces prijímacieho konania?

Skladá sa, tak ako doteraz, z dvoch základných častí, pri ktorých overujeme splnenie podmienok prijatia do štátnej služby. Prvá časť je administratívne posúdenie splnenia podmienok, kde u záujemcov zisťujeme bezúhonnosť,

spoľahlivosť a vzdelanie. Druhá časť je posudzovanie spôsobilostí, zahrňujúce overenie pracovno-psychických predpokladov, preskúšanie pohybovej výkonnosti a napokon sa zisťuje zdravotná spôsobilosť. Ak to záujemca splní, dochádza k navrhnutiu pozície. Sú prijímacie konania, kde je žiadateľov viac, ako máme voľných pozícií. Práve preto sme zaviedli inštitút evidencie spôsobilých žiadateľov. Ak sa nám uvoľnia pozície, vieme úspešných záujemcov prijať počas nasledujúcich 12 mesiacov. Pri prijímacích konaniach na kadetov dôstojníckeho kurzu, ktorý je určený pre absolventov civilných vysokých škôl, tam je dokonca niekoľkonásobne väčší počet záujemcov, ako máme kapacitu ročne vyškoliť.

Aká je úspešnosť záujemcov pri posudzovaní psychickej a fyzickej spôsobilosti?

Dá sa vyhodnotiť, v čom sa im darí lepšie a v čom horšie?

Vieme vyhodnotiť iba úspešnosť jednotlivých častí tohto procesu, pretože na seba nadväzujú. Prvá sa posudzuje psychická spôsobilosť, pre uchádzačov je táto časť zvyčajne najťažšia. Nasleduje posúdenie fyzickej zdatnosti, ktoré najmä v prípade absolventov stredných škôl zvykne dopadnúť pomerne dobre. Výnimkou sú však posledné covidové roky, keď sa nechoďilo do školy, a to sa výrazne podpísalo

na počte neúspešných kandidátov. Posledná spôsobilosť, ktorú zisťujeme, je zdravotná. Overujú ju v Ústrednej vojenskej nemocnici SNP – FN v Ružomberku a neúspeje len približne do desať percent záujemcov.

Zmenili sa aj kritériá na posudzovanie v jednotlivých častiach procesu?

V novej vyhláške o posudzovaní psychickej, fyzickej a zdravotnej spôsobilosti sú rozobrané jednotlivé diagnózy, taktiež kritériá na posudzovanie psychickej spôsobilosti, ako aj normy na preskúšanie fyzickej zdatnosti. Oproti minulosti došlo k úprave posudzovania niektorých menej závažných diagnóz a znížili sa normy pri preskúšaní z pohybovej výkonnosti. Je to najmä preto, že fyzická zdatnosť sa buduje postupne. Čiže normy sú o čosi nižšie ako doteraz.

Štyrikrát ročne sa v Martine koná základný vojenský výcvik. Koľko frekventantov zvládne úspešne absolvovať celých sedem týždňov výcviku?

Výcvik dokončí približne 90 %, zvyšných desať percent je z prípravnej služby prepustených. Až tým, ktorí uspejú, ponúkame konkrétne funkcie vo vojenských útvaroch. Po základnom vojenskom výcviku pokračujú v odbornom výcviku, ktorého dĺžka závisí od konkrétnej vojenskej odbornosti.

DRUHÝ ŠTÁTNEJ SLUŽBY

Prípravná štátna služba

počas nej sa záujemca o vstup do Ozbrojených síl SR pripravuje na povolanie. Trvá počas základného vojenského výcviku a odborného výcviku, keď sú profesionálni vojaci vo funkcii čakateľov. V prípravnej štátnej službe sú aj kadeti, teda študenti Akadémie ozbrojených síl generála Milana Rastislava Štefánika v Liptovskom Mikuláši a tiež kadeti dôstojníckeho kurzu pre absolventov vysokých škôl.

Potom už profesionálny vojak nastúpi priamo do útvaru na funkciu, na ktorú bol vybraný.

Aké sú dôvody predčasného ukončenia základného vojenského výcviku?

Keď sa rozhodne niekto ukončiť základný vojenský výcvik, vždy absolvuje pohovor na Personálnom úrade Ozbrojených síl SR v Liptovskom Mikuláši, kde ho riaditeľ personálnym rozkazom prepustí z prípravnej štátnej služby. Pri pohovore zisťujeme dôvody. Sú dve skupiny ľudí: tí, ktorí odchádzajú na vlastnú žiadosť, a tí, ktorí musia odísť, pretože nesplnili podmienky, aby postúpili na odborný výcvik. Na vlastnú žiadosť odchádzajú napríklad takí, ktorí si spôsobili zranenie a nemôžu dokončiť výcvik. Tí spravidla povedia,

že sa po doliečení prihlásia znova a po opätovnom absolvovaní základného vojenského výcviku majú v pláne ostať v OS SR. Potom sú takí, čo to z nejakých dôvodov nezvládli. Buď testy fyzickej zdatnosti počas výcviku, testy z odbornej prípravy, streľby alebo prežitie. Pretože nesplnili podmienky základného vojenského výcviku, musíme sa s nimi rozlúčiť. Neodchádzajú na vlastnú žiadosť, sú prepustení.

Na čo sa majú záujemcovia pripraviť? V čom ich môže základný vojenský výcvik najviac prekvapiť?

Treba brať do úvahy, že základný výcvik každému účastníkovi zmení životný štýl a denný režim. Ak nastúpia na výcvik a nepracujú na sebe, zlyhajú. Nesedí im napríklad to, že

musia skoro ráno vstávať a ísť spať v stanovenom čase. Alebo nezvládnu fyzickú prípravu, jednotlivé zamestnania, preskúšanie. Ak je pre nich príliš stresujúce prostredie, stane sa, že to radšej vzdajú. Ak ide o študenta, ktorý je naučený ráno skoro vstávať a venovať sa celý deň štúdiu, je preňho jednoduchšie zvyknúť si na nový režim. Ak je niekto povedzme už rok nezamestnaný a príde na základný vojenský výcvik, má to ťažšie. Vidno to už podľa toho, že keď s ním komunikujeme v prijímacom konaní, pred desiatou hodinou ráno nedvíha telefón. Ak na sebe takýto záujemca nezamaka, je to preňho príliš náročné a vzdá to. Uprednostní pohodlný život.

Michaela Lacková
Foto: Ivan Kelement

Dočasná štátna služba

po skončení prípravnej štátnej služby až do odslúženia 17 rokov.

Stála štátna služba

po odslúžení 17 rokov až do dosiahnutia vekovej hranice 55 rokov fyzického veku. Po vymenovaní do stálej štátnej služby vojakovi pribudnú výhody, napr. dlhšia dovolenka a nárok na preventívnu rehabilitáciu v niektorom z vojenských rekreačných zariadení.

Krátkodobá štátna služba

trvá jeden rok od prijatia a možno ju opätovne predlžovať najviac na tri roky.

NOVINKA V HOTEL GRANIT TATRANSKÉ ZRUBY

Hotel Granit v Tatranských Zruboch patrí dlhodobo medzi najobľúbenejšie hotely v rámci siete GRANITHOTELS.

Je trvalo vyhľadávaným miestom v rámci preventívnych rehabilitácií, ale i rodinných rekreácií, za čo si vyslúžil prívlastok rodinný hotel.

Má skvelú východiskovú polohu pre turistov, cyklistov i nadšencov prechádzok po okolí.

Novinkou v tomto hoteli je nové moderné wellness centrum. Nájdete v ňom 3 sauny, masážny bazén, kúpeľné vane i oddychovú miestnosť.

Wellness bolo uvedené do prevádzky koncom roka 2022 a už dnes slúži ubytovaným hosťom.

**MÁTE OTÁZKY O HOTELI
GRANIT TATRANSKÉ ZRUBY?**

**NAVŠTÍVTE WWW.GRANITHOTELS.SK
ALEBO NÁM NAPIŠTE SVOJE OTÁZKY
NA INFO@GRANITHOTELS.SK.**

MILITARY ENGLISH

FOREIGN FIGHTERS

Pripravila: Nadežda Kochmanová • Foto: Sgt. Thomas Mort, U.S. Army

The phenomenon might be as old as the art of war itself: a warrior or a group of warriors fighting abroad **siding with** one of the warring parties in exchange for profit or fame. From the Roman Empire, which recruited non-citizens into **auxiliary** units promising them Roman citizenship, to Ronin samurais of feudal Japan, to mujahedeen of the Middle East to current mercenaries in Ukraine, there is no lack of volunteers in history willing to risk their respective necks for a higher purpose.

In the week since President Volodymyr Zelensky announced the creation of an 'International Legion' to defend Ukraine, 20,000 people from more than 50 countries have volunteered to come and fight. Some countries - like Belgium - have tried to **dissuade** their veterans from joining the fight. Others, such as the U.K., are debating its legality. Some countries prohibit their citizens from joining conflicts abroad unless being instructed - or allowed to - by the Supreme Commander (usually the President) while other countries have not only allowed but even encouraged their citizens to volunteer on their own: such as Denmark or Latvia.

However, foreign fighters flock to Ukraine in great numbers not only to join the ranks of the **defenders**: it is estimated that even prior to the Russian invasion in February 2022, there were approximately 17,000 foreign fighters in the country, many of them fighting for the Russian side. These include fighters from the former Soviet republics (Armenia, Belarus, Kazakhstan and Kyrgyzstan), but also nationals of other European, Asian and even African countries. Some fight for ideological reasons or money, others join the **fray** for thrill and adventure. The most notorious among Russian "hired guns" are members of the private military company Wagner Group, largely composed of former Soviet, Eastern European and Syrian soldiers. The group came to global **prominence** during the war in Donbas in Ukraine, where it aided separatist forces of the self-declared Donetsk and Luhansk People's Republics from 2014 to 2015. Its **contractors** have reportedly taken part in various conflicts around the world—including the civil wars in Syria, Libya, the Central African Republic (CAR), and Mali. Wagner operatives have committed war crimes in areas where they were deployed. The accusations include rapes and robberies of civilians, and torturing.

To **counterbalance** the Wagner Group, there is - or if you believe the sources on the ground in Ukraine - was, the Mozart Group, a private military

company composed of Western volunteers with military experience. It was co-founded in mid-March 2022 by a retired U.S. Marine colonel and a Ukraine-based businessperson. The Mozart Group **allegedly** ceased operations in January 2023 after running short of funds.

Joining a foreign army is risky and once captured, individuals can be mistreated and/or denied **POW** status making it difficult to return them and creating **leverage** while negotiating their release. Foreign volunteers can, upon return, also be prosecuted either for joining a foreign army or for terrorist-related offences.

QUESTIONS:

1. Kto sú tzv. Wagnerovci a akých zločinov sa dopustili podľa medzinárodného práva?
2. Aký postoj zaujímajú štáty k svojim občanom, ktorí dobrovoľne odchádzajú bojovať do zahraničia?
3. Koľko je v súčasnosti podľa odhadov zahraničných bojovníkov na Ukrajine?

GLOSSARY

- **siding with** /'saɪdɪŋ wɪð/ – postaviť sa na stranu (niekoho);
- **auxiliary** /əg'zɪljəri/ – pomocné;
- **dissuade** /dɪ'sweɪd/ – odradiť;
- **defenders** /dɪ'fendərz/ – obrancovia;
- **fray** /fret/ – bitka;
- **prominence** /'prəmənəns/ – dôležitosť, pozornosť;
- **contractors** /'kən.træktərz/ – zazmluvnené strany;
- **counterbalance** /'kaʊntər.bæləns/ – vyvážiť;
- **allegedly** /ə'ledʒədli/ – údajne;
- **POW** /pi ɒs 'dʌbəl ju/ – vojnový zajatec (prisoner of war);
- **leverage** /'levərɪdʒ/ – páka;

**NA
MOMENT:**

military

mental
health

[chvíľa
pre duševné
zdravie]

STRATÉGIE ZVLÁDANIA STRESU.

Stres je bežnou súčasťou našich životov, špeciálne v poslednom období. Ak vyhodnotíme situáciu ako ohrozujúcu, naše telo spustí akútnu stresovú reakciu, ktorej úlohou je dostať nás do bezpečia.

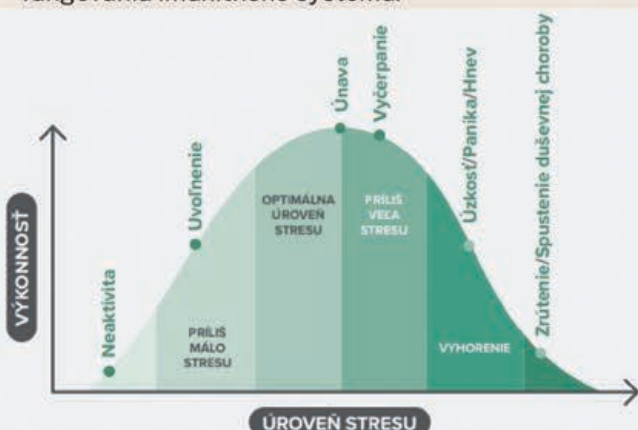
ÚROVEŇ STRESU

Sledujeme v oblastiach:

- **nálada** – čím je vyššia úroveň stresu, tým sa človek cíti viac podráždený;
- **spánok** – pri vyššej úrovni stresu sa kvalita spánku znižuje, človek sa po zobudení necíti oddýchnutý, prípadne trpí nespavosťou;
- **pocit kontroly nad životom** – ak človek prechádza do vyššej stresovej úrovne, tak prestáva mať pocit kontroly nad svojím životom;
- **povedomie o okolitom svete** – vnímanie a povedomie o udalostiach v bezprostrednom okolí sa vplyvom stresu taktiež znižuje;
- **schopnosť robiť rozhodnutia** – príliš veľa stresu má vplyv aj na schopnosť rýchlo, správne a s rozvahou sa rozhodovať.

TELESNÉ PREJAVY

V tele sa to prejaví tým, že sa u nás začnú vyplavovať stresové hormóny, najmä kortizol a adrenalín. Tie upravujú reguláciu nášho tela tak, aby sme mali čo najlepšiu šancu prežiť a vyhnúť sa nebezpečenstvu. Ich vplyvom začne srdce biť rýchlejšie a tlak krvi sa zvýši. Úteku alebo útoku sa prispôbi aj dýchanie, zvýšenie potenia, spomalenie trávenia a úprava fungovania imunitného systému.

STRATÉGIE

ODSTRÁNENIE STRESORA

1

Obmedzím pôsobenie stresovej situácie, a hľadám možnosti pre vlastnú pohodu.

ADAPTÁCIA

2

Uvedomujem si, že moje telo mi pomáha situáciu zvládnuť, prispôbujem sa stresu. Myslím na svoje fyzické potreby.

POZNÁM SA

3

Zachovám si pozitívny sebaobraz – sebavedomie a pocit vlastnej hodnoty pomáhajú lepšie zvládať ťažšie životné udalosti.

OVLÁDAM SVOJE EMÓCIE

4

Zachovám si emočnú rovnováhu – adekvátne na situáciu reagujem a snažím sa emócie spracovať.

Venovať čas štúdiu a nácviku správnych reakcií na udalosti, ktoré nás dostávajú do stresu, sa nám oplatí.

V prvom rade je potrebné odsledovať, ktoré situácie nám v živote spôsobujú stres a následne sa naučiť s nimi pracovať. Môžeme tu zaradiť rôzne metódy zvládania negatívnych emócií, hľadanie rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom, relaxačné techniky.

Oddelenie psychologických a sociologických činností
PERSONÁLNY ÚRAD OS SR
2023

Vážená redakcia,
dovoľte, aby som vyjadril
spokojnosť a moje veľké
uznanie s vydaním časopisu
Obrana k 30. výročiu vzniku
Ozbrojených síl SR. Veľmi ma
zaujal samotný dizajn a ešte

viac obsahové zameranie časopisu. Historický vývoj
je zachytený výstižne, vrátane slov niektorých vojakov
či zamestnancov, ktorí náš rezort za tých tridsať rokov
pomáhali budovať. Som tiež rád, že Obrana bola pre
mňa veľmi dobrým zdrojom pri koncipovaní článku,
ktorý som zaslal prezidentovi EUROMILu a ktorý
zabezpečí jeho publikovanie na stránke tejto európskej
asociácie vojenských združení. Tak, aby o úspechoch
Ozbrojených síl SR a rezortu obrany boli informovaní
tiež naši partneri. Nie všetko bolo jednoduché
a priamočiare, ale máme byť na čo hrdí. Takže ešte raz
vdaka, že ste sa túto našu tridsaťročnú vojenskú cestu
pokúsili sumarizovať.

Plukovník v. v. Eduard Csonga
viceprezident Zväzu vojakov SR pre medzinárodné vzťahy

Pek(eli)ne po slovensky

Názvy pracovných funkcií

V písomnej úradnej korešpondencii sa veľmi často stretá-
vame s nesprávnou pravopisnou podobou názvov pracov-
ných funkcií či pracovných zaradení, ako napríklad: Pe-
tra Černá, Riaditeľka odboru životného prostredia; Ján
Gálik, Generálny riaditeľ sekcie regionálneho školstva;
Martin Novotný, Vedúci oddelenia marketingu; Monika
Žáková, Vedúca služobného úradu Ministerstva dopravy
SR; Miroslava Ambrušová, Asistentka pre rozvoj predaja
a služieb; Pavol Radlinský, Predseda okresného súdu
a pod.

Použitie veľkého písmena v slovách **vedúci**, **asistent**,
(generálny) riaditeľ, **predseda** a podobne je nesprávne.
Pomenovania pracovných funkcií a zaradení sú všeobecné
podstatné mená, ktoré sa podľa pravidiel slovenského
pravopisu píšú s malým začiatčným písmenom.

Správne teda píšeme: **Petra Černá, riaditeľka odboru
životného prostredia; Ján Gálik, generálny riaditeľ sekcie
regionálneho školstva; Martin Novotný, vedúci oddel-
enia marketingu; Monika Žáková, vedúca služobného
úradu Ministerstva dopravy SR; Miroslava Ambrušová,
asistentka pre rozvoj predaja a služieb; Pavol Radlinský,
predseda okresného súdu a pod.**

(MK SR)

Slováci v légiiach

„V Nikolajevsku sa Štefánik za-
oberal pravidlami na povyšova-
nie vojakov a dôstojníkov. Zvý-
šil všetkým služné, ktoré bolo
odstupňované podľa hodnosti.
Na základe Štefánikových na-
riadení sa sprísnila disciplína,
zbehovia sa považovali za de-
zertérov a podliehali súdnemu
konaniu pred armádnym tri-
bunálom,“ opisuje Bohumila
Fenčuhová niektoré z rozhod-

nutí generála M. R. Štefánika po jeho príchode k čs. jednot-
kám na Sibír. Ako uvádza, postupom času velitelia aj prí-
slušníci čoraz viac demoralizovaných jednotiek čakali na jeho
príchod ako na spasenie. Štefánik dokázal začiatkom roka
1919 vyriešiť aj vážny problém zo strany bieleho admirála
Kolčaka, ktorý chcel čs. légie chcel prepodriaďiť k svojmu
protibolshevickému vojsku. Kolektívnu monografiu Česko-
slovenské légie – Slováci – Slovensko zostavili Peter Chorbát
a Martin Posch. Vlní ju na 440 stranách vydal Vojenský
historický ústav. Spolu 26 príspevkov posúva naše poznanie
o činnosti čs. légii v Rusku najmä v oblasti väzieb k Slová-
kom a Slovensku. Vrátenie ich činnosti po návrate do vlas-
ti. Marian Uhrin z Múzea SNP napríklad predstavuje dáv-
no zabudnutý príbeh legionára Filipa Tretinika z Udiče od
Považskej Bystrice, ktorý bol v prvej svetovej vojne dvakrát
zranený, padol do ruského zajatia a vzápätí vstúpil do čs. lé-
gií, s ktorými svoju sibírsku anabázu skončil v roku 1920 vo
Vladivostoku. Cez druhú svetovú vojnu sa zúčastnil Sloven-
ského národného povstania, za svoje hrdinstvo v bojoch pri
Strečne bol povýšený do hodnosti poručík, neskôr padol do
zajatia. V zajateckom tábore zahynul 21. apríla 1945 – zopár
dní pred oslobodením. (pv)

OBRANA • Mesačník Ministerstva obrany SR, založený v Clevelande (USA) 1914,
obnovený v Bratislave v roku 1993 • Vydavateľ: Ministerstvo obrany SR • Ročník XXXI.
• č. 3/2023 • Redakčná uzávierka 20. 2. 2023 • Do výroby zadané 24. 2. 2023 •
Vedúci oddelenia rezortnej tlače: PhDr. Miloš ŠČEPKA, tel.: 0960 31 29 48, 0903
820 996, e-mail: miloslav.scepka@mod.gov.sk • Šéfredaktor: PhDr. Pavol VITKO,
tel.: 0960 31 30 72, 0903 820 847, e-mail: pavol.vitko@mod.gov.sk • Redaktor:
Jozef ŽIAK, plukovník v. v., tel.: 0903 820 194, e-mail: jozef.ziak@mil.sk • Tajomníčka
redakcie: Mgr. Milena SLEZÁKOVÁ, tel.: 0960 31 29 84, e-mail: milena.slezakova@
mod.gov.sk • Jazyková úprava: Ing. Eleonóra BUJAČKOVÁ • Grafická úprava: Daša
NEUBAUEROVÁ • Adresa: Mesačník OBRANA, Ministerstvo obrany SR, Kutuzovova 8,
832 47 Bratislava, e-mail: obrana@mod.gov.sk, www.mosr.sk/obrana/ • © Minister-
stvo obrany SR, IČO: 30845572, EV 412/08, ISSN 1336-1910 • Neoznačené texty sú
z tlačového servisu MO SR a OS SR • Neoznačené obrázky sú z archívu MO SR a OS
SR • NEPREDAJNÉ

kpt. Mgr. Vlasta Kovaľová
staršia kaplánka 20. práporu logistiky Prešov

Sme tými, ktorí chránia, pomáhajú

Keď som začala písať tento článok, prišla dcéra a sadla si mi na kolená. Chcela sa učiť písať na počítači, aj keď sa ako prváčka začína učiť písať všeobecne. Nevedela o čom chcem písať, ale napísala toto:

„Aby nás boh ochránil amen.“

Nechávam to autentické, aj s chybami, ale veľmi pravdivé.

Musím vyznať, že detská viera nás častokrát zahľadá. Sme hrdinami a hrdinkami tohto sveta. Sme tými, ktorí chránia, pomáhajú. Robíme všetko preto, aby sa ľudia mohli na nás spoľahnúť. No na koho spoliehame my? Často na seba, na pomoc iných už pomenej, lebo veď kto by už nám pomohol. Alebo, čo by za to chcel. Veď v tomto svete nič nie je zadarmo.

Naozaj?

Láska Božia zjavená v Kristovi Ježišovi sa nám ponúka zadarmo. Božia ochrana každý deň sa nám ponúka zadarmo. Aj keď sa mnohí dnes pýtajú kde je Boh, môžem povedať: je s nami a chráni nás. Kráľ Dávid, najznámejší autor žalmov, bol neraz prenasledovaný. Musel sa skrývať a utekať, lebo mu išlo o život. V jednom takom okamihu, keď bol v úkryte, vyznal: Hospodin je môj pastier! A o čosi ďalej v Žalme 23 čítame: Aj keby som šiel údolím tône, smrti, nebojím sa zlého, lebo Ty si so mnou. Táto Božia prítomnosť a ochrana je zadarmo pre každého z nás. Boh nás miloval skôr ako my Jeho. Dal svojho Syna, Pána Ježiša Krista do našich, ľudských rúk, čo Ho priviedlo na kríž. Napriek tomu nás miloval a stále miluje. Veľmi citlivo vníma naše potreby a odpovedá na ne. Hoci nám sa to v tej chvíli nezdá.

Pán Boh je s tebou. Je ti nablízku, aby ťa chránil aj v tejto chvíli. Je ti nablízku, aby vzal tvoje starosti, aj radosti. Je pri tebe, aby ti povedal – neboj sa. Naučme sa denne volať a prosiť: nech nás Boh chráni!

Útoky na zdravotníctvo

Národný bezpečnostný úrad vlani evidoval 131 kybernetických bezpečnostných incidentov v zdravotníctve. Motivácie jednotlivých útočníkov sa podľa úradu rôznia. „Môže ísť o pokusy ukradnúť osobné údaje, informácie o zdravotnej dokumentácii, ale napríklad aj tzv. ransomvérové útoky s cieľom vydierať a zarábať“, uviedol hovorca úradu P. Habara. „V zdravotníctve preteká cez informačné systémy obrovské množstvo veľmi citlivých osobných údajov, ktoré sú pre hackerov lákavým cieľom. Vyradenie IT systémov by v zdravotníctve znamenalo ohrozenie životov mnohých pacientov, o čom hackeri vedia a počítajú preto s ochotným a rýchlym vyplatením výkupného“, vysvetlil R. Varga, expert na kybernetickú bezpečnosť zo zdravotnej poisťovne Dôvera.

Ukrajinská armáda IT

Ukrajinský prezident Volodymyr Zelenskij na summite G20 ponúkol skúsenosti svojej krajiny s kybernetickou obranou. Zelenskij poznamenal, že ukrajinská IT armáda zložená z talentov z celej krajiny úspešne zastavila viac ako 1 300 ruských kybernetických útokov od začiatku invázie. Táto skúsenosť, povedal, ponúka lekcie na ochranu civilného obyvateľstva pred druhými brutálnymi kybernetickými útokmi, ktoré boli proti jeho krajine vedené v rámci ruskej invázie. Po tom, čo Rusko zničilo veľké dátové centrum v krajine, Ukrajina prešla na cloud, čo jej umožnilo budovať verejné registre a uskutočňovať platby občanom postihnutým vojnou.

Veľký brat ťa vidí

Zakaždým, keď ste online, niekto vás sleduje. Služby, ktoré používate, webové stránky, ktoré navštevujete, aplikácie vo vašom telefóne, smart televízory, herné konzoly či akékoľvek iné sieťové zariadenia o vás zhromažďujú údaje pomocou sledovačov inštalovaných na webových stránkach alebo v softvéri. Webové stránky a služby odosiľajú tieto údaje svojim výrobcovi a partnerom. Spoločnosti o vás zhromažďujú všetky druhy informácií: od špecifikácií zariadenia až po spôsob, akým používate službu, aké stránky otvárate. Takto zozbierané dáta pomáhajú firmám v prvom rade lepšie porozumieť svojim zákazníkom a v druhom rade predpovedať potreby používateľov, prípadne nimi aj manipulovať.

LOŽ MESIACA

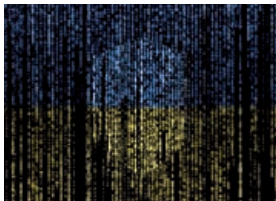
Západ legalizoval pedofíliu

Od začiatku januára 2023 sa v súlade s kremeľskou propagandou očierňujúcou Západ ako nemravný a „zahnívajúci“ šíri sociálnymi sieťami nepravdivé články a videá, podľa ktorých Svetové ekonomické fórum (WEF) a jeho zakladateľ Klaus Schwab chcú, aby svet legalizoval či aspoň dekriminalizoval pedofíliu. Uvádzať aj to, že Francúzsko už sexuálne vzťahy s deťmi dekriminalizovalo. O tom, že by fórum otvorilo podobnú agendu, však nejednajú žiadne dôkazy a ani Francúzsko pedofíliu nedekriminalizovalo. Naopak, prijalo zákony, ktoré posilnili legislatívu trestajúcu sexuálne zneužívanie.

■ Podvádzanie vo veľkom

Ukrajinská polícia rozložila nadnárodnú podvodnú skupinu, ktorá zarábala 200 miliónov eur ročne. Ukrajinská kybernetická polícia a Europol zatkli piatich členov nadnárodnej podvodnej skupiny, ktorá ročne spôsobovala obrovské finančné straty. Zatkutia sú výsledkom spoločnej operácie vedenej s podporou príslušníkov orgánov činných v trestnom konaní v Albánsku, Fínsku, Gruzínsku, Nemecku, Lotyšsku a Španielsku. V týchto krajinách si gang založil svoje kancelárie a call centrá a zamestnával viac ako 2 000 ľudí. Vyšetrovanie sa začalo v roku 2020.

■ Čo sme hľadali

Google zverejnil trendy vo vyhľadávaní na internete v roku 2022. Na prvom mieste skončila Ukrajina, druhé sú voľby a na treťom mieste je netycký výraz v inom ako slovenskom jazyku – ide o slovo tľmočník v azbuke. Rebríček osobností ovládli najmä športovci a známe tváre z tanečnej show Let's dance, spomedzi politikov uspela Romana Tabák. Ľudia často vyhľadávali, čo je to denacifikácia.

■ Hekli profesionálov

Na predaj sú údaje vyše 80-tisíc odborníkov a predstaviteľov firiem zodpovedných za bezpečnosť americkej kritickej infraštruktúry. Stalo sa tak po útoku na portál InfraGard, ktorý patrí FBI a je určený na výmenu informácií medzi agentúrou a bezpečnostnými špecialistami z bánk, elektrární, distribútorov energií, zdravotníctva či vodného hospodárstva. Útočník získal prístup na portál tak, že sa vydával za generálneho riaditeľa finančnej korporácie – uviedol jeho meno, číslo sociálneho poistenia, dátum narodenia a iné osobné údaje. Požiadal o členstvo a na jeho počudovanie mu ho schválili, keďže zvládol aj proces dvojfaktorovej autentifikácie. Vzápätí spustil skript na stiahnutie databázy cez rozhranie API.

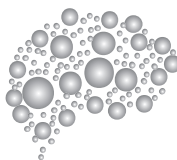
kolektív Centra systémov IB a Centra správy IB
a systémov OUS, 61. spoj. prápor

Pôvodný nepravdivý článok, ktorý prevzali ďalšie portály, bol publikovaný 3. januára 2023 na portáli NewsPunch. Niektoré príspevky obsahujú aj video, v ktorom muž po anglicky opakuje nepravdivé tvrdenia. Článok a ani jeho kópie a klony neposkytujú žiadne dôkazy o obvineniach voči WEF. Nenašli sa žiadne dokumenty, ani svedectvá ľudí, ktorí by takéto tvrdenia potvrdzovali. Nepravdivé je aj tvrdenie, podľa ktorého federálny zákon vo Francúzsku nemá žiadnu vekovú hranicu súhlasu a dospelí, ktorí majú sex s deťmi v akomkoľvek veku, nebudú stíhaní za znásilnenie, ak detská obeť nebude schopná preukázať násilie, hrozbu či nátlak. Francúzsko nie je federáciou a nepozná federálne zákony. Ba čo viac, v roku 2021 prijalo zákon, ktorý stanovuje, že žiadna dospelá osoba sa nemôže spoliehať na sexuálny súhlas dieťaťa, ak je mladšie ako 15 rokov, alebo ak je mladšie ako 18 rokov v prípade incestu.

TASR

MIESTO PRE PSYCHOLÓGA

npor. Mgr. Štefánia Maržiňanová
psychologička AOS M. R. Štefánika Liptovský Mikuláš

Niečo nie je v poriadku

Máte pocit, že nikam poriadne nezapadáte, že ste „iný“, že nie ste dosť dobrý? Máte strach sa slobodne prejavovať taký, aký ste? Bojíte sa, že keby vás niekto naozaj spoznal, stratil by záujem? Odmietol by vás, alebo opustil? Usilujete sa ľudí od seba odradiť budovaním steny vókol seba? Hráte sa na niekoho, kým by ste chceli byť, ale nie ste? Je za tým hraním sa na niekoho, kým nie sme, veľká túžba niekam patriť, byť prijatý druhými ľuďmi. Čo sa stalo? Naša nervová sústava zostala zaseknutá v obrane a boji o prežitie, keď sme zažili príliš ťažké a náročné obdobie, traumy. Sem môžu patriť aj zdanlivo nevinné veci, ako zlá atmosféra v rodine (tzv. toxická rodina), prílišný tlak na výkon, environmentálny, mediálny a elektronický smog, zahltenie sociálnymi sieťami, nedostatok lásky a podpory. Trauma z detstva bola vždy interpretovaná ako extrémna situácia. Preto, ak sme niečo extrémne nezažili, necítíme sa možno tak úplne „hodní“ považovať sa za obeť traumy. Vnútri však mnohí z nás zažívajú bolestivú skúsenosť, ktorá ovplyvňuje, či sa cítime v bezpečí či konáme bez strachu a či sme do určitej miery slobodní. Traumatické môže byť aj to, ak sme niečoho mali príliš veľa (kritiky, očakávaní) alebo príliš málo (lásky, pochopenia, objatia, dotykov), prípadne niečoho dôležitého sa nám vôbec nedostalo (bezpodmienečné prijatie). Riešenie nie je jednoduché, ani univerzálne. Volant nášho života nedrží náš neokortex – vedomý a mysliaci mozog, ale autonómny nervový systém, ktorý je nevedomý. Neustále vyhodnocuje situáciu a inštinktívne reaguje. Preto v mnohých situáciách fungujeme na autopilota, v dôsledku čoho opakovane zlyhávame. Potrebujeme narušiť tento vzorec a to nejde inak ako zodpovednou prácou na sebe, na prepojení tela a mysle. Svojpomocne alebo s odborníkom, ktorý nám pomôže vzorec nášho správania narušiť, zmeniť. Hoci je to beh na dlhú trať, nie šprint, efekt zmeny budete pociťovať stále intenzívnejšie. Ak s tým začnete, majte pre seba pochopenie a súcit. Ste v poriadku. Aj s neporiadkom v duši.

1. čs. stíhací letecký pluk

„Sedemnásť september 1944, to bol deň D nášho pluku. Štrnásť hodín a desať minút, to bola hodina H nášho života. Cítil som to, keď som dával plný plyn svojej lavočke. Letíme domov, a všetci! Svoje veľké finále budeme hrať na domácej pôde! To bude zadostučinenie!“

Slová výstižne približujú škpt. let. Františka Fajtla pocity pri štarte na Slovensko.

La-5FN 1. čs. stíhacieho pluku

Pod jeho velením zohral pluk v čase od 17. septembra 1944 až do 25. októbra 1944 rozhodujúcu úlohu pri vybojovaní leteckej nadvlády na povstaleckom nebi.

Lectectvo 1. čs. armády

Okrem 1. čs. stíhacieho leteckého pluku v ZSSR štábného kapitána lectectva Františka Fajtla, veliteľa 1. čs. stíhacieho leteckého pluku v ZSSR vyzbrojeného modernými sovietskymi stíhacími lietadlami Lavočkin La-5FN, tvorila lectectvo 1. československej armády na Slovensku aj Kombinovaná letka s prevažne zastaranou leteckou technikou bývalých Vzdušných zbraní slovenskej armády. Jednotka škpt. let. Františka Fajtla, ktorej letecký personál tvorilo 22 skúsených vzdušných bojovníkov, operovala

predovšetkým z letísk v Zolnej a Troch Dubov a v menšej miere zo záložného letiska Rohozná. Jej činnosť bola napriek častým rozmarom počasia veľmi intenzívna.

Piloti pluku za obdobie operačného nasadenia vykonali počas 29 letových dní dovedna 566 letov v trvaní 375 hodín a 10 minút. Z toho bolo až 561 letov operačných, s trvaním 372 hodín a 10 minút. Pri nich si na vojnovom nebi vybojovali absolútnu leteckú nadvládu, ktorú korunovali zostrelmi deviatich nemeckých lietadiel, pravdepodobnými zostrelmi troch a poškodením šiestich lietadiel. Pri útokoch na nepriateľské pozemné ciele zhodili 624 leteckých bômb a vystrieľali asi 50-tisíc kanónových granátov. Pri neočakávanom leteckom prepade letiska v Piešťanoch zničili de-

sať a poškodili ďalších desať nepriateľských lietadiel. Nepriateľovi zničili alebo poškodili množstvo pozemnej vojenskej techniky a materiálu.

Esá povstaleckého neba

Najúspešnejším pilotom pluku bol ppor. let. Leopold Šrom, veliteľ 2. letky 1. perute, ktorý si na svoje konto pripísal dva a pol zostrelu nepriateľského lietadla. Ďalšie dve nepriateľské lietadlá mu pripísali ako pravdepodobne zostrelené. Konto najúspešnejšieho vzdušného bojovníka pluku ozdobil aj tromi lietadlami zničenými na zemi. Úspešnejším z dvojice letcov pluku pochádzajúcich zo Slovenska bol šrtm. let. Ľudovít Dobrovodský, ktorý v leteckých súbojoch jedno nemecké lietadlo zostrelil a dve poškodil. Ďalšie nepriateľské lietadlá zničil a poškodil na zemi. Úspechy leteckého pluku zaplatila životom štvorica jej pilotov, z ktorých traja zahynuli pri útokoch na nepriateľské pozemné ciele a jeden po prechode do hôr počas boja s nemeckými okupantmi. Jeden z letcov padol do zajatia, neskôr však z neho ušiel a vrátil sa do materského pluku. Činnosť Fajtlého 1. čs. stíhacieho pluku v SNP je ojedinelým prípadom v histórii druhej svetovej vojny, keď vyššia letecká jednotka úspešne bojovala v hlbokom tyle nepriateľa. Je príkladom neochvejného hrdinstva a bojového majstrovstva našich letcov v neľútostnom boji proti fašizmu.

pplk. v. v. PhDr. Peter Šumichrast, PhD.

Vojenský historický ústav

Foto: VHÚ

Štábný kapitán lectectva Františka Fajtla

Lietadlá 1. čs. stíhacieho pluku v hangári letiska Tri Duby

Protitankové pušky inšpirované Poliakmi a Nemcami

14,5-mm sovietska protitanková puška PTRS model 1941 bola do zbierok vtedajšieho Vojenského múzea Svidník zaradená 13. apríla 1993 vlastným výskumom v lokalite obce Habura (okres Medzilaborce).

S vývojom protitankových pušiek sa v ZSSR začalo v novembri 1938, vyvíjala sa aj nová munícia, lebo predchádzajúca bola nedostatočná. Začiatkom roka 1939 vznikol nový náboj kalibra 14,5×114 mm a prvá sovietska konštrukcia protitankovej pušky pod označením PTRR-39 (Protivotankovoje Ružje Rukavišnikova).

Dve konštrukcie

PTRR-39 však nebola úspešná. V tom čase už mali sovietski konštruktéri možnosť oboznámiť sa s poľskými protitankovými puškami wz. 35 a nemeckými Panzerbüchse 38, ktoré celkovou kvalitou výrazne prevyšovali konštrukciu PTRR-39. Po napadnutí ZSSR Nemcom sa dostala do popredia požiadavka na vytvorenie protitankovej pušky, ktorá by mohla byť ešte v roku 1941 zaradená do výzbroje. Boli predložené dva návrhy konštruktérov Vasilija Alexejeviča Degťareva a Sergeja Gavriloviča Simonova: PTRD-41 (Protivotankovoje Ružje Degťareva) a PTRS-41 (Protivotankovoje Ružje Simonova). V auguste 1941 boli úspešné vojenské skúšky a v novembri sa rozbehla ich sériová výroba.

Obe využívali sovietsky protitankový náboj kalibra 14,5×114 mm pod označením BS-41 s volfrámovým (menej s oceľovým) jadrom, ktorým bolo možné na vzdialenosť 500 metrov preraziť 25 mm silný pancier a pri dopade na pancier pod uhlom 90° ním bolo dokonca možné na vzdialenosť 300 m preraziť až 40 mm pancier. V. A. Degťarev sa pri návrhu svojej jednoranovej koncepcie inšpiroval spomínanou nemeckou Panzerbüch-

se 38. Jeho návrh disponoval ručne ovládaným valcovým otočným záverom s dvomi prednými uzamykacími ozubmi, pričom náboj sa do zbrane vkladal ručne. Vyhodenie prázdnej nábojnice prebiehalo samočinne vďaka systému pohlcovania energie uvoľnenej po výstrele formou záklzu hlavne.

Naopak, S. G. Simonov sa pri svojom návrhu inšpiroval poľskou puškou. Jeho konštrukcia bola poloautomatická. Princíp bol založený na odoberaní časti plynov unikajúcich zo zbrane po každom výstrele prostredníctvom plynového kanálíka umiestneného nad hlavňou, ktorý tak energiu každého výstrelu prenášal na piest spojený so zvislo sa pohybujúcim záverom. Tak sa zabezpečilo samočinné vyhadzovanie prázdnych nábojníc a podávanie nových nábojov zo stredovej nábojovej schránky s odklopným dnom obsahujúcim podávací mechanizmus. Schránka mala kapacitu päť nábojov.

Na Panther a Tiger nestačili

Simonovova zbraň bola vybavená štandardnou puškovou pažbou ukončenou kovovou pätkou, ktorá bola vystužená hrubou plstenou vložkou. Zbraň mala odnímateľnú hlavňu. Obe pušky disponovali mieridlami bez možnosti pripojenia teleskopického zameriavača, masívnymi ústovými brzdami, pištoľovými rukoväťami priamo spojenými so spúšťovým mechanizmom, sklupnými nosnými rukoväťami a rozkladacími dvojnožkami, ktoré slúžili aj na upevnenie na ľahký obrnený pásový transportér Universal Carrier britskej výroby. S obomi puškami sa dalo celkom pres-

ne mieriť a efektívne viesť paľbu len na vzdialenosť približne 300 až 500 m. Na začiatku vojny sa obe pušky veľmi úspešne používali proti nemeckej technike so slabším opancierovaním (obrnené vozidlá a staršie tanky), no s príchodom novších tankov (PzKpfw IV) boli už v priamom boji neúčinné. A keď sa na bojisku objavili tanky PzKpfw V Panther a PzKpfw VI Tiger, boli sovietske pušky na protitankový boj prakticky nepoužiteľné. Využívali sa na najmä na streľbu proti statickým cieľom v podobe guľometných hniezd a ľahkých opevnení, proti ľahko pancierovaným bojovým vozidlám, nákladným autám, dokonca aj proti lietadlám. Využitie našli aj v partizánskom a mestskom boji.

Bojovali aj vo Vietname a Kórei

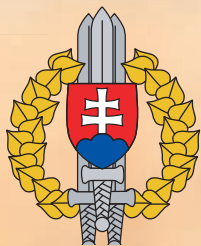
PTRD-41 a PTRS-41 okrem toho tvorili aj hlavnú výzbroj ľahko pancierovaných vozidiel, väčšinou dodaných západnými spojencami. Výroba oboch pušiek bola zastavená začiatkom roka 1945. Dovedna bolo vyrobených 281 111 kusov pušiek PTRD-41 a 190 615 kusov pušiek PTRS-41. Zaujímavosťou je, že pušky ukoristené v priebehu vojny nemecká armáda takmer okamžite zaradila do svojej výzbroje. Po vojne si tieto pušky v menšom množstve ešte našli uplatnenie počas vojnových konfliktov na Kórejskom polostrove a vo Vietname. V armádach niektorých krajín juhovýchodnej Ázie sa v obmedzenom počte nachádzajú dodnes.

Mgr. Peter Holík

Vojenský historický ústav – VHM, Mo Svidník

Foto: VHM

Spolu to zvládneme

8. marec
Medzinárodný deň žien

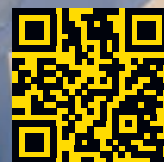

Foto: kpt. Petra Rosič